



Artistien takatilojen käyttäjälähtöinen esteettömyyden kehittäminen

Päivi Rusula

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Restonomi, matkailu ja tapahtuma-ala
Opinnäytetyö
2025

Tiivistelmä

Tekijä Päivi Rusula
Tutkinto Restonomi, matkailu- ja tapahtuma-ala
Raportin/Opinnäytetyön nimi Artistitilojen käyttäjälähtöinen esteettömyyden kehittäminen
Sivu- ja liitesivumäärä 55 + 3
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, onko artistien takatilojen esteettömyyden kehittämisen perusteltua, ja minkälaisia esteettömyyden tarpeita takatilojen käyttäjillä yleensä on. Opinnäytetyön tilaaja on Tuska festivaali. Tietoperustassa esteettömyyden tarvetta tarkastellaan sekä yleisten suositusten, sosiaalisen kestävyuden, ja työturvallisuuden näkökulmasta. Tietoperustassa esitellään myös keskeiset artistien takatilojen toiminnot, jotta pystytään muodostamaan käsitys siitä, minkälainen ympäristö takatila yleisesti on.</p> <p>Opinnäytetyön aihe on rajattu sisältämään ainoastaan artistien takatilojen esteettömyyttä koko festivaalialueen sijaan siitä syystä, että käyttötarve ja asiakaskunta poikkeavat täysin toisistaan. Takatilojen suunnittelua ohjaa pääasiassa työturvallisuus, kun taas yleisöalueita suunnitellaan kuluttajaturvallisuuslain pohjalta. Opinnäytetyö tehtiin laadullisena tutkimuksena, ja empiirinen osa koostui tilan käyttäjien teemahaastatteluista, minkä avulla syvennettiin asiakasymmärrystä tilan käyttökokemuksista ja esteettömyyden mahdollisista tarpeista. Haastattelut analysoitiin sisällönanalyysin avulla, ja sisältö jaettiin erilaisiin luokkiin teemoittelun avulla.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella takatiloista löytyi erilaisia puutteita esteettömyyden osalta, mutta takatilan käyttäjien näkemyksestä fyysisiä esteitä suurempi ongelma oli kuitenkin tilan ahtaus, ja sen tuomat lieveilmiöt, sekä opasteiden puute. Johtopäätöksinä Tuska festivaalille esitetään kehitysehdotuksia takatilojen saavutettavuuden parantamiseksi, sekä kattavampaa takatilan käyttäjien tarpeiden kartoitusta tilasuunnittelun tueksi.</p>
Asiasanat: esteettömyys, tilasuunnittelu, turvallisuus, sosiaalinen kestävyys, asiakasymmärrys

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Toimeksiantajan esittely: Tuska festival Oy	4
2.1	Sosiaalinen kestävyys Tuskassa	4
2.2	Opinnäytetyön merkitys organisaatiolle	5
3	Esteettömyys käsitteenä.....	6
3.1	Fyysinen esteettömyys.....	6
3.2	Sosiaalinen esteettömyys ja saavutettavuus	7
3.3	Turvallisempi tila	7
3.4	Saavutettavan viestinnän yhteys esteettömyyteen	8
3.5	Esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys eri ihmisryhmille.....	9
3.6	Fyysinen esteettömyys ja viestinnällinen saavutettavuus festivaalien artistituotannossa .	10
4	Esteettömyyden ja kestävä kehityksen yhdistäminen	11
4.1	Suomalainen lainsäädäntö	11
4.2	EU:n direktiivit	11
4.3	Työturvallisuuslaki.....	12
4.4	YK:n vammaissopimus.....	12
4.5	Esteettömyyssuositukset Suomessa	13
4.6	Kestävä kehitys käsitteenä	13
4.7	Sosiaalinen kestävyys ja sosiaalinen vastuullisuus	14
4.8	Monimuotoisuus, inklusiivisuus ja yhdenvertaisuus	14
5	Artistien takatilat	16
5.1	Takatilojen käyttötarkoitus	16
5.2	Takatilojen turvallisuus	17
5.3	Takatilojen muotoutuminen	18
5.4	Artistin vireytyminen ennen konserttia	20
5.5	Artistien palveluiden suunnittelu takatiloissa.....	20
5.5.1	Maslow'n tarvehierarkia	21
5.6	Artistiryhmän päiväohjelma	22
5.7	Takatilojen aikataulu.....	23
5.8	Viestintä artistiryhmien kanssa	24
5.9	Palveluiden järjestäminen artistiryhmille	24
6	Tutkimuksen toteutus	25
6.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	25
6.2	Tutkimusmenetelmä	25
6.3	Tutkimuksen luotettavuus.....	28

7 Tulokset.....	30
7.1 Esteettömyyden kartoittaminen	30
7.2 Turvallisuus.....	34
7.3 Sosiaalinen kestävyys takatiloissa.....	36
7.4 Saavutettavuus takatiloissa	39
8 Pohdinta ja yhteenveto	41
8.1 Onko artistien takatiloissa puutteita esteettömyyden osalta?.....	41
8.2 Miten sosiaalinen kestävyys näkyy artistien takatiloissa?	43
8.3 Onko takatilojen turvallisuudella ja esteettömyydellä yhteys?.....	43
8.4 Näkykö asiakasymmärrys artistien takatiloissa?	44
8.5 Tutkimuksen merkitys Tuska festivaaleille, ja kehitysehdotukset.....	45
9 Yhteenveto	47
9.1 Oman oppimisen arviointi	48
Lähteet.....	50
Liitteet	56
Liite 1. Teemahaastatteluiden kysymysrunko	56
Liite 2. Tutkimustiedote.....	57

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö käsittelee festivaalien artistien takatilojen, ja palveluiden esteettömyyden kehittämistarpeita tilojen eri käyttäjien näkökulmat huomioiden. Artistien takatiloissa työskentelee artistien lisäksi myös paljon muita ammattikuntien edustajia (Ottelin 10.3.2025). Artistien tilat ovat etenkin Tuska festivaalin takatiloissa ahtaat. Takatilojen ahtauteen vaikuttaa osin esiintymislavojen sijoittelu, ja ne on myös haluttu mahdollisimman lähelle esiintymislavaa. (Karri 5.3.2025.) Kyseisessä paikassa vapaata tilaa takatiloille ei juurikaan ole. Festivaalialueen vuokraaminen kaupungilta on myös kallista. Sen tähden onkin mietittävä tarkasti, mikä määrä aluetta vuokrataan festivaalin käyttöön. (Hyypiä 8.4.2025.) Takatiloja ei ainakaan Tuska festivaalilla suunnitella lähtökohtaisesti esteettömiksi (Karri 5.3.2025). Aikaisemmin esteettömyyden tarpeiden ajateltiin koskevan lähinnä vammaisia ihmisiä. Sen sijaan, että tilojen esteettömyyden pitäisi perustua vammaisuuteen, on pikkuhiljaa siirrytty perustelemaan esteettömyyttä monimuotoisuudella, ja inklusiivisuudella. (Ferdinand & Kitchin 2022, 313.) Tästä syystä haluan haastaa ajatusta siitä, että artistien takatilojen esteettömiä ratkaisuja tehtäisiin ainoastaan niitä tarvitseville, erityispyynnöstä. Mielestäni monimuotoisuus kuuluu myös artistitiloihin.

Olen itse työskennellyt Tuska festivaalien takahuonetiloissa vuodesta 2006. Näiden vuosien aikana olen nähnyt takahuonetilojen kehittyneen paljon, mutta olen myös pistänyt merkkeille ympäristön fyysisen esteellisyyden. Omien kokemusten mukaan varsinaisia fyysisten esteettömyysratkaisuiden, kuten invaramppien, tai invavessojen tarvitsijoita ei juurikaan ole ollut. Se ei havaintojeni perusteella kuitenkaan täysin poista kaikkien esteettömyystekijöiden tarvetta takatiloissa. Pelkästään hankala maasto, ja työnteko yöaikaan hämärässä aiheuttaa harmia artistiryhmille. Tavaroiden kuljettaminen muuttuu hankalaksi. On myös olemassa sellaisia vammoja, ja rajoitteita, mitkä eivät aina näy päälle päin. Tällaisia voi olla esimerkiksi heikkonäköisyys, tai vaikkapa nivelrikko. Myös artistien esiintymisvaatteet tuovat usein haasteita, erityisesti naisilla korkokengät tuovat haasteita esteellisessä tilassa liikkumiseen. Artistiryhmien rakennetta, ja heidän työnsä sisältöä ei oman näkemykseni mukaan aina myöskään ymmärretä tapahtumatuotannon puolella.

Esteettömyyden ajattelu kaikkien, myös ei-vammaisten näkökulmasta on apuna esteettömyystyön kehittämisessä (Ferdinand & Kitchin 2022, 310). Esteettömällä kulkuväylällä tavaroidenkin kuljettaminenkin on helpompaa (Invalidiliitto s.a. a). Esteettömyydestä hieman luettuani ymmärsin myös esteettömyyteen kuuluvan paljon muitakin osa-alueita, kuin liikkumiseen liittyvät esteet. Tämä herätti mielenkiintoni aihetta kohtaan. Tarkoitukseni oli laajentaa omaa tietoutta takatilojen käyttäjien tarpeista, ja oppia ottamaan erilaiset erityistarpeet mahdollisimman hyvin huomioon aluetta suunniteltaessa. Esteettömämpi ympäristö edistää tasa-arvoa, ja yhdenvertaisuutta tarjoten kaikille mahdollisuudet käyttää tilaa. Yhdenvertaisuus työympäristössä taas sitoo aiheen kestävän

kehityksen ympärille. Sosiaalinen kestävä kehitys tarkoittaa ihmisten yhdenvertaisuutta, ja tasa-arvoa. (Härmä & Nasib 8.8.2022.) Nykyään yritysten odotetaan vastaavan kestävä kehityksen haasteisiin (VTT 1.2.2023).

Tutkimuksessa käytetään lähteenä paljon eri asiantuntijoita Tuska festivaalin omasta organisaatiosta. Sen lisäksi asiantuntijalausuntoja on pyydetty myös Flow festivaalilta. Festivaalit järjestetään samassa paikassa, Helsingin Suvilahdessa. Artistien takatilat sijaitsevat myös molemmilla festivaaleilla lähes samassa paikassa. Molempien yritysten edustajien näkökulmia hyödyntämällä sain kattavampia lausuntoja takatilojen toiminnoista, ja käyttäjien eri tarpeista. Opinnäytetyön tietoperusta koostuu kolmesta eri alaluvusta: Esteettömyys käsitteenä – osiossa käydään läpi mitä esteettömyys on, ja mihin osa-alueisiin se jakaantuu. Luvussa tarkastellaan myös, mitä on saavutettavuus, ja mikä sen suhde esteettömyyteen on. Toisessa pääluvussa käsitellään kestävä kehityksen määritelmää, ja syvennetään tietoa sosiaalisesta kestävydestä. Kolmas luku koostuu erilaisista lakipykälästä, ja suosituksista mitä esteettömyyden taustalta löytyy. Viimeisessä pääluvussa syvennyttään takatilojen toimintoihin, ja kuvaillaan takatilojen lähtötilanne esteettömyyden osalta.

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana on: Mitä artistitilojen esteettömyyden eri muotoja kannattaa kehittää, jotta ne tukevat paremmin kaikkia tilojen käyttäjiä.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Alaongelmat	Tietoperusta (Luku)	Tulokset (Luku)	Lomakkeen kysymykset
1. Onko artistien takatiloissa puutteita esteettömyyden osalta?	3, 3.1, 3.2, 3.4, 3.6, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 5.3, 5.4, 5.7, 5.8	7.1, 7.4	1a, 1b, 2d, 3d, 4a, 4d, 3e, 4f, 4g
2. Miten sosiaalinen kestävyys näkyy artistien takatiloissa?	3.3, 3.5, 4.4, 4.6, 4.7, 4.8	7.2, 7.3	1b, 2a, 2d, 2e, 2f, 3d
3. Onko takatilojen turvallisuudella, ja esteettömyydellä yhteys?	3.3, 4.3, 5.2	7.2, 7.3	2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 3d, 3e
4. Näkyykö asiakasymmärrys artistien takatiloissa?	3.6, 5.1, 5.3, 5.5, 5.5.1, 5.6, 5.9	7.4	1c, 4b, 4c, 4d, 4e, 4f, 4g

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, ja tutkimusmetodina on puolistrukturoidut teemahaastattelut. Haastateltavat valitaan takatilojen asiakaskunnasta, eli tilojen käyttäjistä. Mukaan tutkimukseen otetaan eri ammattikuntien edustajia, jotta saadaan monipuolista tietoa siitä, minkälaiset esteet, tai tarpeet ovat kunkin ammattiryhmän edustajalle niitä kriittisimpiä, mihin tulisi kiinnittää myös enemmän huomiota. Tilojen käyttäjille ei omien kokemusten mukaan juurikaan lähetetä palautekyselyitä koskien takatilojen esteettömyyttä, tai muuten alueen toimivuutta. Tästä syystä asiakasymmärryksen kerääminen teemahaastatteluiden avulla on järkevä tutkimusmenetelmä. Laadulliseen tutkimukseen olen päätenyt sen takia, että syvälinen tieto asiakkaan kokemuksista, tai tarpeista antaa parempaa kuvaa kehitystarpeista takatiloissa.

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan ainoastaan tutkimusta siitä, miltä osin esteettömyyttä takatiloissa kannattaisi kehittää. Yleisöalueet on rajattu tutkimuksesta pois. Artistien takatilat on suljettu ja vartioitu työskentelyalue. Siksi on tarve tarkastella takatiloja työturvallisuuden, ja työsuojelun näkökulmasta, eikä niinkään tapahtuman yleisöalueiden kokoontumislakien näkökulmasta. Hyypiä (11.2.2025) kertoo esteiden, aitojen ja tehostetun kulunvalvonnan olevan takatilojen elinehto. Yleisöalueilla ne taas saattavat aiheuttaa festivaalikävijöille esteitä. (Hyypiä 11.2.2025.) Tutkimukseen valitut tietoperustan näkökulmat on rajattu sisältämään esteettömyyden käsitteet, lait ja suositukset, sosiaalisen vastuullisuuden, turvallisuuden ja asiakasymmärryksen näkökulmat. Sosiaalinen kestävyys on valittu näkökulmaksi sen ajankohtaisuuden takia. Kestävä kehitys, ja vastuullisuus kuuluu nykyään yritysten arkeen. Yritysten tulee huolehtia reiluista, ja turvallisista työoloista ja ihmisoikeuksista (UN Global Compact Network Finland s.a.). Tästä syystä pidän sosiaalisen vastuullisuuden tarkastelua perusteltuna.

Esteettömyys, ja saavutettavuus ilmoitetaan usein sanaparina (Invalidiliitto s.a. b). Opinnäytetyössäni puhutaan selkeyden vuoksi lähinnä esteettömyydestä, vaikka käsitteistö käydäänkin tietoperustassa myös saavutettavuuden osalta läpi. Sanakirjan mukaan englannin kielessä käytetään ainoastaan termiä accessibility (Cambridge University Press & Assessment 2025). Tässä työssä lähdekirjallisuuden termi accessibility suomennetaan sen mukaan, mikä suomenkielinen vastine termille kulloinkin on. Lavojen takana sijaitsevia esiintyjien takatiloja kutsutaan usein termillä backstage (Merriam-Webster s.a.). Tässä opinnäytetyössä helpomman luettavuuden vuoksi opinnäytetyössä termistä backstage käytetään vapaasti suomennettua vastinetta takatilat.

2 Toimeksiantajan esittely: Tuska festival Oy

Tuska Festival Oy järjestää vuosittain Pohjoismaiden suurimman raskaaseen musiikkiin erikoistuneen festivaalin Helsingin Suvilahdessa (Tuska s.a. a). Yrityksen omistaa kansainvälinen live-viihdealan yritys Superstruct entertainment. Yritys omistaa maailmanlaajuisesti yli 70 festivaalia. Suomalaisista festivaaleista yrityksen omistukseen kuuluu Tuska festivaalin lisäksi myös Flow festival Oy. (Linked In s.a.) Tuska on järjestetty ensimmäisen kerran vuonna 1998 Tavastia-klubilla. 2000-luvun taitteessa metallimusiikin suosio on kasvanut tasaisesti Suomessa, ja festivaalin perustajat Toni Taleva, Juhani Merimaa ja Pasi Kuokkanen näkivät Tuskan täyttävän metallinjanoisten tyhjän aukon perustamalla oman hevigenreen sijoittuvan festivaalin. (Riikonen 26.6.2017.) Tavastia-klubilta Tuska siirtyi VR:n makasiinien kautta Kaisaniemeen. Vuonna 2011 festivaali muutti Kaisaniemestä Helsingin Suvilahteen, missä festivaali järjestetään edelleen. (Tuska s.a. b.) Tuskan tavoite on kerätä metallimusiikin ystävät ympäri Suomen nauttimaan musiikista, ja tarjota yleisölle monipuolinen kattaus eri tyyliä, ja eri uran vaiheessa olevia esiintyjä. Tuskan tavoite on tuoda näkyville myös metallimusiikkia sivuavaa muuta toimintaa. Musiikkitarjonnan lisäksi Tuskassa on tarjolla puheohjelmaa, mikä koostuu ajankohtaisista aiheista. Aiheina on ollut muun muassa mielenterveys, ja tasa-arvo. (Tuska s.a. c.)

2.1 Sosiaalinen kestävyys Tuskassa

Tuska tarvitsee toteutuakseen noin 1000 hengen työpanoksen. Tuska kehittää työntekijöidensä osaamista jatkuvasti. Sen lisäksi Tuska kouluttaa uusia alalle tulijoita, ja uskoo oppimisen olevan hyödyksi tapahtuma-alalle tulevaisuudessa. Tuska kutsuu yleisöään, ja Tuskan parissa työskenteleviä heimoksi, ja haluaa myös ottaa vastuun omasta heimostaan. Tuskassa saa näyttää tunteensa avoimesti, kunhan kunnioittaa myös muita. (Tuska s.a. d.) Yhteisöllinen ajattelutapa näkyy myös Tuskan kävijöissä, ketkä ovat antaneet Tuskalle positiivista palautetta kävijöiden hyvistä käytöstavoista. Kävijät kertovat myös Tuskan suvaitsevasta ilmapiiristä, missä saa olla juuri sellainen, kun on. Yhteisöllisestä, ja hyvän hengen mukaisesta toiminnasta kertoo myös se, että Tuskassa on hämmästyttävän vähän järjestyshäiriöitä. (Vahtera 3.7.2023.)

Tuska KVL on avoin heimo, jossa festivaaleista, metallimusiikista ja -kulttuurista kiinnostuneet ihmiset kohtaavat. KVL haluaa osaltaan turvata metallimusiikin, ja -kulttuurin jatkuvuutta. (Tuska s.a. e.) Tuska KVL tarjoaa myös taidetyöpajatoimintaa, minkä ansiosta eri taustaiset ihmiset pääsevät jakamaan mielteitään, ja erilaisia näkemyksiään turvallisessa tilassa. Toiminta kokonaisuudessaan tähtää osallisuuden edistämiseen yhteiskunnassa. (Hyypiä 12.4.2025.) Tuskassa on saatavilla myös yhdenvertaisuus- ja häirintäyhdyshenkilö, kenen puoleen voi kääntyä aina festivaalin aukioloaikoina (Tuska s.a. f). Yhdenvertaisuus- ja häirintäyhdyshenkilö on henkilö, jonka puoleen

voi matalalla kynnyksellä kääntyä sellaisessa tilanteessa, missä kävijä kokee joutuneensa häirinnän, tai muun epäasiallisen käytöksen kohteeksi (Väestöliitto 12.9.2024).

2.2 Opinnäytetyön merkitys organisaatiolle

Opinnäytetyö tuo Tuskalle tärkeää tietoa takahuonetilojen käyttäjien tarpeista, ja toiveista. Näin Tuskassa pystytään parantamaan käsitystä työntekijöiden tarpeista muuttuvassa työelämässä. Silloin myös työturvallisuutta, työssä jaksamista, työhyvinvointia, ja eri ammattiryhmien välistä viestintää sekä kommunikaatiota onnistutaan parantamaan. Tasavertaista kohtelua halutaan parantaa eri ammattiryhmien erityistarpeet huomioiden. Myös ymmärrys yksilöllisistä erityistarpeista syvenee. Opinnäytetyö avaa myös niitä haasteita, mitä artistituotannolla on ratkottavana pyrkimyksissään sosiaalisesti kestävämpään työympäristöön. Myös muut festivaalit hyötyvät opinnäytetyön tuloksista, ja pystyvät hyödyntämään työn tuloksia omassa suunnittelutyössään. Erityisesti kokemattomat, uudet festivaalinjärjestäjät pystyvät opinnäytetyön avulla muodostamaan kuvan, mitä takahuoneiloista tulisi löytyä, ja mihin tarkoitukseen tilat tulisi tehdä. Artistitilojen tarpeiden kokonaisuuden hahmottaminen voi helpottaa kokemattoman festivaalinjärjestäjän ennakkotyötä, kun tietyt avainseikat tulee huomioiduiksi.

3 Esteettömyys käsitteenä

Tässä luvussa käsittelen esteettömyyttä kokonaisuutena. On tärkeää ymmärtää, mitä kaikkea esteettömyys käsitteenä sisältää, jotta voidaan ymmärtää, mitkä kaikki seikat esteettömyyttä suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon. Esteettömyydestä puhuttaessa kuulee usein myös puhuttavan saavutettavuudesta. Näiden termien välinen suhde kuitenkin hieman eroaa toisistaan, ja tästä syystä luvussa käydään myös saavutettavuuden avainkäsitteet läpi.

Esteettömäksi voidaan sanoa sellaista ympäristöä, missä jokainen yksilö pystyy toimimaan yhdenvertaisesti. Esteetön ympäristö pitää sisällään sekä fyysisen, ja sosiaalisen ympäristön. (Suomen standardoimisliitto 2010, 6.) Ympäristöksi voidaan sanoa ulkoympäristön lisäksi myös rakennettua ympäristöä, ja yhtä hyvin myös viestintä, sekä viestintäteknologia ovat esteettömyydestä puhuttaessa ympäristöjä. Näin ollen esteenä voi olla sekä vaikeakulkuiset paikat, liian vähäinen tai huonosti suunnattu valaistus, tai yhtä hyvin kyse voi olla liian kovasta metelistä. (Suomen standardoimisliitto 2010, 11.) Esteettömyydellä voidaan myös tarkoittaa aisteihin, tai hahmottamiseen liittyviä tarpeita fyysisessä ympäristössä (Autismiliitto s.a.). Jos aistit eivät toimi kuten pitää, ihminen ei saa tarpeellista tietoa ympäristöstään, eikä pysty toimia normaalisti. Tarvitsemme aisteja pystyäksemme selviytymään erilaisista tilanteista. (Puustjärvi 2024, 31.)

Saavutettavuus ja esteettömyys mainitaan usein samassa yhteydessä. Saavutettavuuden ero esteettömyyteen on se, että saavutettavuuteen kuuluu myös aineeton ympäristö. Aineeton ympäristö pitää sisällään palveluiden koko kirjon viestinnästä asiakaspalveluun. Saavutettavuutta tavoiteltaessa yksilön pitäisi pystyä saada sama tieto niin painetussa, kuin digitaalisessa muodossa riippumatta hänen yksilöllisistä ominaisuuksistaan. (Invalidiliitto s.a. b.) Saavutettavuudesta hyötyvät erityisesti heikkonäköiset, heikkokuuloiset, iäkkäät, eri kieltä puhuvat, tai huonosti kyseisessä viestinnässä käytettävää kieltä puhuvat, ja henkilöt, joiden on vaikea hahmottaa asioita (Selovuo 2019, 14). Saavutettavuutta pidetään yleisesti keinona edistää ihmisten yhdenvertaisuutta. ja se kuuluu myös olennaisena osana kestävä kehityksen periaatteisiin (Invalidiliitto s.a. b). Saavutettavuuden osalta haasteita tuo se, ettei ole olemassa täysin yhteneväisiä kriteerejä, mikä katsotaan saavutettavaksi, ja mikä ei. (Selovuo 2019, 20).

3.1 Fyysinen esteettömyys

Fyysinen esteettömyys käsitteenä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaisella ihmisellä on mahdollisuus päästä tilaan, ja toimia tilassa mutkattomasti (Kulttuurilla kaikille s.a. a). Kulkeminen ei saisi olla kenellekään este, vaan turvallinen, esteetön liikkuminen pitäisi olla mahdollista niin yleisöalueilla, kuten myös henkilökunnan takatiloissa sekä artistitiloissa (Kaartinen 2015, 28). Erilaisten esteettömien kulkuväylien lisäksi fyysinen esteettömyys koskee myös erilaisten aistiärsykkeiden

hallintaa (Autismiliitto s.a.). Aistiärsykkeiden hallintaa on valaistuksen kirkkauden säätely, ja sen suuntaaminen oikein. Äänekkäässä ympäristössä tulisi myös huomioida kuuloa suojaavien apuvälineiden tarjoaminen tarvittaessa. Tavaroiden määrää, ja ihmisten liikkumista tilassa tulisi myös tarkastella aistiärsykkeiden hillitsemiseksi. (Puustjärvi 2024, 344.) Meteli, useiden toimintojen samaan aikaan tekeminen, ja kiire nostavat etenkin aistiherkän stressitasoa. Stressi taas aiheuttaa kehon kuormitusta, ja näkyy esimerkiksi verenpaineen nousuna, ja psyykkisen sietokyvyn heikkenemisenä. (Puustjärvi 2024, 336.)

Fyysisen esteettömyyden tarve kohdistuu erityisesti vammaisiin, ja toimintarajoitteisiin. Tällaisia vammoja ja toimintarajoitteita voi olla esimerkiksi liikuntarajoitteiset, heikkokuuloiset, heikkonäköiset ja lyhytkasvuiset. Kyseisten ihmisryhmien tarpeista huolimatta esteettömyys on eduksi kaikille ihmisille. (Suomen standardoimisliitto 2010, 6.) Esteettömyyttä suunniteltaessa perustana on usein ajatus Design for all, kaikille sopiva suunnittelu. Useissa yhteyksissä aihetta käsitellään myös nimellä Universal design. Kaikille sopivan suunnittelun ajatuksena on se, että tilat suunnitellaan palvelemaan kaikkia tarpeita, milloin esteettömiä ratkaisuja ei tarvitse enää erikseen miettiä. (Invalidiliitto s.a. a.)

3.2 Sosiaalinen esteettömyys ja saavutettavuus

Sosiaalisella esteettömyydellä tarkoitetaan ympäristöä, missä yksilö voi olla vapaasti ilman pelkoa syrjityksi tulemisesta (Vates s.a.). Sosiaalinen esteettömyys ilmenee yhdenvertaisina mahdollisuuksina osallistua ja toimia yhteiskunnan eri osa-alueilla, kuten oppilaitoksissa, työpaikoilla, poliittisessa päätöksenteossa ja kulttuurielämässä (Invalidiliitto s.a. b). Sosiaalinen saavutettavuus taas näkyy asenteissa ja esimerkiksi asiakaspalvelussa. Sosiaalisesti saavutettava asiakaspalvelu näkyy asiakkaalle kohteliaana palveluna, ja asiakas tuntee, että hänet hyväksytään sellaisena, kun hän on. Hyvä asiakaspalvelu näkyy kaikille asiakkaille tasapuolisesti, eikä ketään kohdella eri tavalla. (Kulttuuria kaikille s.a. a.) Sosiaalinen saavutettavuus tarkoittaa myös mahdollisuutta omaan yksityisyyteen, ja antaa mahdollisuuden hengähtää tarvittaessa (Autismiliitto s.a.). Turvallinen tila on sidoksissa sosiaaliseen saavutettavuuteen. Kun tila on rakenteiltaan esteetön, se tuo myös fyysistä turvallisuutta. Fyysinen turvallisuus lisää taas sosiaalisen saavutettavuuden tunnetta, kun kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisesti tervetulleita tilaan. Turvallisemman tilan periaatteisiin kuuluu myös oman tilan antaminen sitä tarvitsevalle. (Ruokolainen s.a.)

3.3 Turvallisempi tila

Turvallisemman tilan ajatus on se, että ihmisten turvallisuutta pyritään edistämään erilaisilla toiminnoilla. Lähtökohta on turvattomuutta aiheuttavien tekijöiden tunnistaminen, ja niihin puuttuminen. Näin ollen ei ainoastaan todeta niiden olemassaoloa, ja eletä puutteiden kanssa. Turvallisemmat

tilat ovat lähtöisin ala- ja vaihtoehtokulttuureissa järjestetyistä tapahtumista, missä on haluttu ottaa huomioon syrjimättömyys, ja yhdenvertaisuus. Jokainen tapahtuma, yritys tai muu järjestö määrittelee turvallisemman tilan periaatteensa itse, ja kirjoittaa listan sovituista käytänteistä. Listan on tapana olla esillä kaikille osallistujille, ja jokaisen tilassa olevan on sitouduttava noudattamaan periaatteita. Turvallisemman tilan periaatteita luotaessa on otettava huomioon sosiaalinen, fyysinen ja henkinen näkökulma. Usein turvallisemman tilan periaatteilla määritellään miten tilassa voi keskustella, miten toisia ihmisiä kohtaan käyttäydytään, mutta sen lisäksi myös saavutettavuus ja esteettömyys kuuluvat turvallisemman tilan periaatteisiin. (Kulttuuria kaikille s.a. b.) Turvallisen tilan sijasta on järkevää käyttää termiä turvallisempi tila, sillä tila ei koskaan ole täysin turvallinen. Turvallisemman tilan käytänteistä tulisi huolehtia jatkuvasti sen sijaan, että ainoastaan perustetaan turvallinen tila, ja ajatellaan sen olevan aina turvallinen. (Ruokolainen s.a.)

3.4 Saavutettavan viestinnän yhteys esteettömyyteen

Saavutettava viestintä on olennainen osa esteettömyyttä. Viestinnän avulla pystytään jakaa tietoa jo ennakkoon paikalla toteutetuista, ja toteuttamattomista esteettömyysratkaisuista. Näin asiakas tietää jo ennakkoon, minkälaiseen ympäristöön hän on tulossa. Etenkin aistiherkillä ihmisillä erilaisten tilanteiden ennakointi on tärkeää. (Kaartinen 2015, 7–8.) Vireystason nousu on aistiyliherkillä ennakoidussa tilanteessa vähäisempi. Tunteuttamaan tilaan on helpompi tulla, ja tilanteet paikan päällä sujuvat jouhevammin, jos päivän kulku on ennakkoon selvillä. Sen lisäksi olisi myös hyvä tietää, minne ollaan menossa, ja miten kyseisessä paikassa kannattaa toimia. Aistiherkälle olisikin tärkeää saada tutustua tilaan ja toimintoihin ennakkoon. (Puustjärvi 2025, 344–345.) Vaikka tila ei olisi esteetön, siitä kertominen antaa kävijälle kuvan, että esteettömyysasiat tiedostetaan organisaation puolelta (Kaartinen 2015, 7–8).

Saavutettavasta viestinnästä puhuttaessa on kuitenkin otettava huomioon sekä verkossa tapahtuma viestintä, kuten myös painetut materiaalit. Myös palvelutilanteet ovat osa viestintää. Ulkoasun täytyisi olla selkeää, ja puheen sekä tekstin kaikille ymmärrettävässä muodossa. (Invalidiliitto s.a. b.) Usein saavutettavasta viestinnästä ensimmäinen ajatus on heikkonäköisille suunnattu viestintä. Tämä ei suinkaan ole ainoa kriteeri, vaan viestinnän osalta on otettava huomioon kaikki ne ihmiset, jotka viestintää lukevat. Tähän ryhmään kuuluvat myös muun kieliset, hahmottamisvaikeuksista kärsivät, värisokeat ja keskittymishäiriöiset. (Selovuo 2019, 14–15.) Viestinnälliseen sisältöön kuuluu olennaisena osana opasteet. Opastus auttaa kävijää toimimaan itsenäisesti, ja tekee kulkemisesta sujuvampaa. Opasteita suunniteltaessa on hyvä muistaa, että opasteiden tarpeeksi suuri koko, selkeä ja helposti ymmärrettävä sisältö, sekä näkyvälle paikalle sijoittelu on osa saavutettavaa viestintää. Opasteiden tulisi myös olla looginen kokonaisuus yksittäisten erillisten opasteiden sijaan. Myös opasteiden ketjun tulisi olla katkeamaton. (Kaartinen 2015, 18.)

3.5 Esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys eri ihmisryhmille

Saavutettavuus ja esteettömyys edistävät moninaisuuden toteutumista. Moninaisuutta on se, että kaikki kävijät ovat tasavertaisessa asemassa taustasta, tai fyysisistä ominaisuuksistaan riippumatta. Tähän kirjoon kuuluu mm. eri ikäiset, eri sukupuolta olevat, eri uskontokuntaa edustavat, ja seksuaalisen suuntautumisen erot. (Kaartinen 2015, 2.) Väestön ikääntyminen on tällä hetkellä maailmanlaajuinen megatrendi. Ikääntyminen vaikuttaa myös saavutettavuuden alati lisääntyvään tarpeeseen. Ikääntyminen tuo mukanaan näön ja kuulon heikkenemistä, mutta myös hienomotoristen taitojen, sekä muistin heikkenemistä. Saavutettavuudelle on siis tulevaisuudessa enemmän käyttäjäkuntaa. (Pöyhtäri 31.5.2023.) Saavutettavia palveluita tarvitsee noin 20 % väestöstä. Kaikista eniten saavutettavia palveluita tarvitsevat sellaiset henkilöt, joilla on kognitiivisia haasteita. Lukemisen vaikeudet ovat myös yleinen syy siihen, että viestintää on vaikea ymmärtää, Pelkästään Suomessa saavutettava viestintä on eduksi jopa 2,5 miljoonalle ihmiselle. (Selovuo 2019, 15.)

3.6 Fyysinen esteettömyys ja viestinnällinen saavutettavuus festivaalien artistituotannossa

Tuska festivaalilla artistien takahuonetiloja ei suunnitella erikseen esteettömiksi, eikä takatiloissa ole tarjolla esimerkiksi esteetöntä WC:tä (Karri 5.3.2025). Vuonna 2024 takatilojen WC-tiloihin päästäkseen, Tuskan artistin tuli kiivetä muutama porras (kuva 1). Artistien ruokateltan sisäänkäynti ei myöskään ollut esteetön, vaan sisäänkäynnin kohdalla oli kynnyks (kuva 2). Tarvittavia esteettömyysratkaisuja tarjotaan Tuskaassa silloin, jos artistit erikseen ilmoittavat mahdollisista tarpeistaan. (Karri 5.3.2025). Tuska festivaaleilla ei ole ainakaan muutamaan vuoteen tullut vastaan esteettömyystarpeita artistien suunnasta (Ottelin 10.3.2025). Flow festivaalin takatiloista löytyy vaikiokalustona liuskoja, rampeja sekä inva-wc:t. Esteettömyyttä tarvitsevat artistiryhmät ilmoittavat yleensä tarpeistaan jo ennakkoon, ja näin Flow festivaalilla on pystytty vastaamaan tarpeisiin hyvin. Flow festivaalin artistituotanto pyrkii kehittämään esteettömyysratkaisuja vuosittain. Kehitystyön ansiosta artistiryhmän ei ole välttämätöntä enää ilmoittaa tarpeistaan ennakkoon. (Naukari 9.3.2025.) Toisistaan poikkeavat käytänteet kielivät siitä, ettei festivaalien artistitiloihin ole erillisiä määräyksiä, vaan esteettömyyden kehittäminen artistien takatiloissa on organisaatiolle vapaaehtoista kehitystyötä.



Kuva 1. Tuskan artistien takatilan WC-kontin sisäänkäynti vuonna 2024 (Oma arkisto 2024)



Kuva 2. Tuskan artistien takatilan catering-teltan sisäänkäynti vuonna 2024 (Oma arkisto 2024)

4 Esteettömyyden ja kestävän kehityksen yhdistäminen

Tässä luvussa käsittelemme esteettömyyden vaatimuksia yhteiskunnallisella tasolla. Esteettömyyden taustalta löytyy erilaisia lakeja ja suosituksia. Myös EU:lla on erilaisia direktiivejä, mitkä käsittelevät esteettömyyttä. Kestävä kehitys, ja etenkin sosiaalinen kestävyys tuo oman näkemyksensä erilaisille esteettömyyden tarpeille. Näiden tulokulmien kautta voidaan muodostaa käsitys siitä, minkälaisia työympäristöjä nykypäivän työpaikkojen tulisi olla.

4.1 Suomalainen lainsäädäntö

Syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua ihmisten erilaisten taustojen, kuten seksuaalisen suuntautumisen, uskonnollisen taustan, ihonvärin tai fyysisen erilaisuuden takia. Suomessa syrjintä on kielletty perustuslain, yhdenvertaisuuslain, tasa-arvolain, rikoslain sekä useiden yksittäisten erityislakien nojalla. (Yhdenvertaisuus s.a.) Yhdenvertaisuus käsitteenä tarkoittaa ihmisten olevan samanarvoisia erilaisista ominaisuuksistaan riippumatta (Opetushallitus 2025). Vammaisten syrjintää ehkäisevä laki on yhdenvertaisuuslaki. Uusi yhdenvertaisuuslaki on tullut Suomessa voimaan vuonna 2015. Laissa määritellään mikä katsotaan syrjinnäksi, missä määrin syrjintä on oikeutettua, kenelle syrjinnästä voi raportoida, kenen tehtävä on edistää yhdenvertaisuutta ja mitä hyvityksiä syrjinnästä voi saada. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansallisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Pykälä 9 määrittelee positiivisen erityiskohtelun olevan syrjinnän haittojen ehkäisemisestä johtuvaa toimintaa, mikä edistää yhdenvertaisuutta. Pykälä 15 käsittelee vammaisten oikeuksia, ja vaatii niin koulutuksen, työnantajan kuin palveluntarjoajankin tekemään kohtuullisia mukautuksia vammaisten yhdenvertaisen osallistumisen toteutumiseksi. (Yhdenvertaisuus s.a.)

4.2 EU:n direktiivit

Esteettömyyden osalta myös EU:n direktiivit ovat tärkeässä asemassa. Vuonna 2000 annettiin kaksi direktiiviä: Rodusta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua koskeva direktiivi, sekä työllisyyspuitedirektiivi. Työllisyyspuitedirektiivin tarkoitus jäsenvaltioissa on luoda yleiset puitteet työntekoon vammaisuuteen, uskontoon, etniseen taustaan, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen katsomatta. Puitesopimuksen nojalla työnantajan tulee toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet tarjotakseen työntekijöilleen yhdenvertaiset mahdollisuudet tehdä töitä. Toimenpiteiden tulee kuitenkin olla kohtuullisesti mukautettu kokonaisuuteen, ja niistä ei saa aiheutua työnantajalle kohtuutonta rasitetta. (Suomen standardoimisliitto 2010, 12.)

4.3 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslaki on myös esteettömän työympäristön puolella. Lain kahdeksannen pykälän, ensimmäisen momentin nojalla, työnantajalla on lain mukaan huolehtimisvelvollisuus, ja työnantajan on näin ollen huolehdittava työympäristön turvallisuudesta, sekä terveydestä työssä tarpeellisten toimenpiteiden avulla. Työturvallisuuslain lisäksi Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto on antanut omia suosituksiaan esteettömyyden edistämiseksi työpaikoilla. (Suomen standardoimisliitto 2010, 13.) Artistien takahuonetilat toimivat työskentelytiloina eri ammattikuntien ihmisille (Talvisto 2022, 34). Näin ollen yhtenä ratkaisevana tekijänä takatiloja suunniteltaessa on työturvallisuuslaki.

Festivaalien takatilojen vastuunjako työntekijän turvallisuudesta on monimutkainen. Tiloissa on samanaikaisesti eri työnantajien palveluksissa olevia henkilöitä. Organisaation omasta henkilökunnasta vastaa työnantaja, tässä tapauksessa tapahtumanjärjestäjä. (Hyypiä 17.2.2025.) Artistiryhmien tilanne onkin toinen. Artistit ovat normaalisti palkkalistoilla heidän omassa agentuurissaan, tai artistiyhtiössään. Tapahtumaa järjestävä organisaatio on sopimussuhteessa artisteja edustavaan yhtiöön. Tästä syystä artistiyhtiöt voivat vaatia erilaisia esteettömiä palveluita sopimusneuvotteluissaan. Tällöin tapahtumanjärjestäjä reagoi pyyntöihin niihin tarvittavalla tavalla. (Markkanen 3.3.2025.) Tämä tarkoittaa, että tapahtumajärjestäjä ei periaatteessa ole suorassa vastuussa artistiryhmien esteettömyysratkaisujen tarjoamisesta, mutta artistiryhmä voi erikseen pyytämällä vaatia itselleen tiettyjä esteettömiä palveluita. Ennakoivalla esteettömyyssuunnittelulla tapahtumanjärjestäjä voisi nostaa omaa valmiuttaan reagoida erilaisiin tilanteisiin, ja varautua palvelemaan kaikkia ryhmiä, sekä työntekijöitä ja asiakkaita yhdenvertaisesti. Artistiryhmiltä voisikin tiedustella ennakoon, onko heillä tarvetta esteettömille ratkaisuille. (Hyypiä 8.4.2025.)

4.4 YK:n vammaissopimus

Vammaisuuden käsittely on nykyään ihmisoikeuskysymys, eikä enää puhuta lääketieteellisestä kysymyksestä. YK:n vammaissopimus (CRPD, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista) on kansainvälinen ihmisoikeussopimus, jonka tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet olla ja toimia muiden kanssa. Keskeisinä tavoitteina sopimuksessa on turvata ihmisoikeudet ilman syrjintää, edistää vammaisten täysmääräistä osallisuutta yhteiskunnassa, sekä poistaa sekä fyysisiä, että asenteellisia esteitä. Edellä mainitut esteet voivat rajoittaa vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia toimia erilaisissa ympäristöissä. Suomi on allekirjoittanut kyseisen sopimuksen, ja YK:n vammaissopimus on tullut Suomessa voimaan vuonna 2016. (Gustafsson 2024, 5–6.)

Esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta sopimuksesta löytyy kolme erityisen tärkeää artiklaa. Artikla 9 käsittelee esteettömyyttä ja saavutettavuutta, ja varmistaa vammaisten henkilöiden mahdollisuuden elää itsenäisesti yhteiskunnan jäsenenä. Artikla velvoittaa sopimusosapuolet varmistamaan, että kaikenlaisilla ihmisillä on pääsy erilaisiin fyysisiin ympäristöihin. Artikla 27 käsittelee vammaisen oikeutta työntekoon. Artiklassa korostetaan yksilön vapautta valita mitä työtä hän haluaa tehdä, kuten myös sitä, missä ympäristössä hän työtä aikoo tehdä. Sopimuksen mukaan syrjinnäksi katsotaan myös se, jos henkilö ei pääse työpaikalleen esteettömästi. (Suomen YK-liitto 2015.)

4.5 Esteettömyyssuositukset Suomessa

Monet esteettömyyttä koskevat ohjeistukset koskevat rakennettua ympäristöä, kuten uusia pysyviä rakennuksia. Näitä ohjeistuksia voi olla hankala soveltaa tapahtumiin, mitkä tapahtuvat ulkona. Tapahtuman järjestäjän kannattaa käyttää apuvälineenä kaikille sopivan, Universal designin periaatteita, jotta tapahtumatiloista saataisiin mahdollisimman toimivat. (Ferdinand & Kitchin 2022, 309.) Esteettömyysratkaisujen tulisi koskea niin yleisöä, kuin myös henkilökuntaa ja esiintyjä. Näin kaikille tarjotaan yhdenvertainen mahdollisuus osallistua tapahtumaan. Yleisöalueiden lisäksi esteettömyyteen tulisi kiinnittää huomiota myös henkilökunnan tiloissa, kuten myös artistien takatiloissa. Esteettömiksi suunnitellut tilat tekevät työn tekemisestä helpompaa. (Kaartinen 2015, 2.) Invalidiliiton esteettömyyskeskus on koostanut esteettömän tapahtuman kriteeristön, minkä avulla tapahtuman esteettömyystekijät tulee huomioiduksi tapahtumaa suunniteltaessa. Kaksisivuinen kriteeristö kattaa niin fyysiset, kuin sosiaaliset ja psyykkisetkin esteettömyyden muodot. Suorien suositusten lisäksi kriteerit huomioivat myös yhdenvertaisen asiakaspalvelun merkityksen. (Invalidiliitto 22.2.2018.)

4.6 Kestävä kehitys käsitteenä

YK:n määritelmän mukaan kestävä kehitys on toimintaa, minkä avulla pidetään huoli siitä, että nykyisten ja tulevien sukupolvien elämisen mahdollisuudet turvataan (YK-liitto s.a.). Kestävä kehitys ei tarkoita ainoastaan ympäristötekijöiden huomioimista, vaan yhtä lailla painoarvoa on myös taloudellisilla, ja sosiaalisilla tekijöillä. Näihin lukeutuu oikeudenmukaisuus, ihmisten eriarvoisuus ja asianmukaiset työ- ja palkkaolosuhteet. Sosiaaliin tekijöihin panostaminen vaatii yritystä pohtimaan tehtäviä valintojaan muustakin kuin taloudellisesta näkökulmasta. (Kuźniarska, Jedynak & Mania 2024, 1.) Kestävän kehityksen tueksi on määritelty kaksi avainkäsitettä: Tarpeiden ja rajoitteiden käsitteet. Nämä käsitteet ovat jääneet hieman taka-alalle kestävä kehityksen keskusteluissa, mutta ne ovat avainasemassa kestävä kehityksen määrittelyn ymmärtämisen, ja oman toiminnan suunnittelun kannalta. Nämä kaksi avainkäsitettä muodostavat kestävä kehityksen kokonaisuuden. Planeetan kantokyky halutaan säilyttää rajoitteiden avulla. Tarpeilla tarkoitetaan sellaisia

perustarpeita, mitkä Maslowin jo hierarkiassakin on määritelty. Tarpeiden täyttyminen ei saa koskea ainoastaan etuoikeutettuja ihmisiä. Kestävän kehityksen määritelmässä puhutaan tarpeiden osalta sukupolvista. Näin ollen kestävän kehityksen ei tulisi koskea ainoastaan tiettyjä ihmisiä tai ihmisryhmiä, vaan sen tulisi koskea kaikkia sukupolvia ympäri maailman. (Smit & Melissen 2018, 176–178.)

YK on luonut kestävän kehityksen tavoiteohjelman ”Agenda 2030”, minkä päämäärinä ovat köyhyyden poistaminen sekä ympäristön, talouden sekä ihmisen tasapuolinen huomioiminen (YK-liitto 2017, 1–2). Esteettömyyden ja saavutettavuuden kannalta tärkeä tavoite on tavoite numero 10: Eriarvoisuuksien vähentäminen. Alatavoitteet 10.2 sekä 10.3 kehottaa edistämään jokaisen sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ihmisen taustoista tai erilaisista ominaisuuksista riippumatta. Alatavoitteiden päämäärä on myös taata tasavertaiset mahdollisuudet, ja vähentää eriarvoista kohtelua kehittämällä syrjinnän mahdollistavien lakien, politiikan tai muiden käytäntöjen poistamisella. (YK-liitto 2017, 97–98.)

4.7 Sosiaalinen kestävyys ja sosiaalinen vastuullisuus

Sosiaalisen kestävyden tehtävä on edistää kestävän kehityksen toteutumista. Sosiaalisen kestävyden keskiössä ovat ihmiset, ja ihmisten hyvinvointi. Sosiaalisen kestävyden avulla pyritään turvaamaan mielekäs, ja tasavertainen elämä kaikille taustoihin katsomatta niin nyt, kuin tulevaisuudessa. Tämän lisäksi sosiaalinen kestävyys pyrkii poistamaan köyhyyden, ja edistämään tasa-arvoa, sekä yhdenvertaisuutta. Syrjittyminen, ja epätasa-arvo eivät ole osana sosiaalista kestävyttä. (Karvonen & Uotinen 2024.)

Sosiaalinen vastuullisuus sisältää käsitteenä ne teot, mitkä edistävät sosiaalista kestävyttä (Lehtonen 18.1.2023). Sosiaalisesti vastuullinen yritys takaa työntekijöilleen reilut ja turvalliset työolot (UN Global Compact Network Finland s.a.) Yritykset, jotka väittävät toimivansa kestävästi, tulisi huolehtia vähintään työntekijöidensä tarpeista, ja toiveista. Työntekijöiden tarpeista huolehtiminen ei ole ainoastaan vaatimus eettisestä näkökulmasta katsottuna. Liiketaloudellisesta näkökulmasta katsottuna on todistettu, että työntekijöidensä tarpeista huolehtiva yritys on tuottavampi. Tämä näkyy erityisesti palvelualoilla, kuten elämystaloudessa. Työntekijä, jonka tarpeita on ajateltu, on sitoutuneempi ja asiakaspalvelun laatu on parempaa. (Smit & Melissen 2018, 231.)

4.8 Monimuotoisuus, inklusiivisuus ja yhdenvertaisuus

Sosiaalisesti vastuullinen yritys haluaa edistää monimuotoisuutta, inklusiivisuutta ja yhdenvertaisuutta (UN Global Compact Finland s.a.). Monimuotoisuus, inklusiivisuus ja yhdenvertaisuus muodostaa yhdessä kokonaisuuden, mistä voidaan käyttää lyhennettä DEI (Diversity, Equity and Inclusion). Tämän kokonaisuuden tarkoituksena on saada aikaan toimintaympäristöjä, missä jokaisen

on turvallista olla, missä yksilö saa olla erilainen, ja missä kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti (Visit Finland 2024). Monimuotoisuus tarkoittaa ihmisten keskinäisiä eroavaisuuksia. Eroavaisuudet voivat syntyä sukupuolen, uskonnon, etnisen taustan, vammaisuuden, tai esimerkiksi kansalaisuuden perusteella. Toisaalta eroa voi olla myös erilainen koulutustaussa, tai erilaisissa elämäkokemuksissa. Moninaisuutta on myös se, että ajattelee asioista eri tavalla. (Visit Finland 2024.) Moninaisuuteen kuitenkin kuuluu olennaisesti se, että kaikista eroavaisuuksista huolimatta, ihmiset ovat yhdenvertaisia (Kaartinen 2015, 4). Inklusiivisuus on toimintatapa, mikä ottaa kaikki erilaiset ihmiset, ja heidän toimintatapansa huomioon (Työterveyslaitos s.a.). Inklusiivisuus on myös yhdenvertaisuutta, mutta sävyero monimuotoisuuteen tulee siitä, että inklusiivisuus on ihmisen osallistamista erilaisuudesta huolimatta. Inklusiivisessa ajattelussa ihmiset otetaan mukaan toimintaan taustasta riippumatta. (Sitra s.a.)

Monimuotoisuuskonsultti Vernā Myersin mukaan inklusiivisessa ympäristössä ihminen on tervetullut, ja häntä kunnioitetaan. Ihminen tuntee myös kuuluvansa joukkoon, ja hänellä on yhdenvertaiset mahdollisuudet toimia, ja onnistua. Myers erottaa monimuotoisuuden inklusiivisuudesta seuraavasti: ”Monimuotoisuutta on saada kutsu juhliin, inklusiivisuutta on tulla kutsutuksi tanssiin”. (Myers 10.12.2015, 4:18-5:32.)

Oikeusministeriö kuvailee taas yhdenvertaisuutta käsitteenä näin:

Yhdenvertaisuus on perusoikeus, joka on kirjattu Suomen perustuslakiin. Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta esimerkiksi heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, ihonväristään, kielestään, uskonnostaan, vammaisuudestaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan. (Oikeusministeriö s.a.)

Esteetön ympäristö on yhdenvertaisuuden, ja syrjimättömyyden seuraamus (Suomen Standardoimisliitto 2010, 11). Esteettömyys ymmärtää moninaisuutta, ja näin se myös kuuluu osana inklusiivisuuteen (Dindar, Kämäräinen, Kilpiä, Kärnä, Pihlainen & Pukki 2025, 108–111).

5 Artistien takatilat

Tässä luvussa käsittelemme artistien takatilojen toimintoja. Nykytilan kartoituksen, ja esittelyn perusteella saamme jonkinlaisen kuvan siitä, mitä takatilat fyysisesti muodostuvat, ja mitä siellä yleisesti tehdään. Koska tilat ovat usein suljettuja paikkoja, tietoa takatilojen funktiosta on kirjallisuudessa niukasti. Tästä syystä lähteinä on käytetty suurimmaksi osin asiantuntijalähteitä.

5.1 Takatilojen käyttötarkoitus

Takatiloilla on useita funktioita, ja festivaalin järjestäjilläkin on eriäviä näkemyksiä siitä, mikä tilan käyttötarkoitus on. Takatilojen pääasiallinen käyttötarkoitus teknisen tuotantopäällikön näkökulmasta on toimia artistien pukuhuoneina. (Karri 5.3.2025.) Tuskan ja Flown artistituottajien mielestä takatiloissa artistit saavat mahdollisuuden keskittyä tulevaan esitykseen, ja tilan avulla heille tataan työrauha (Naukari 9.3.2025 & Ottelin 10.3.2025). Talvisto määrittelee teoksessaan takatilat artistien, ja teknisen henkilökunnan työtilaksi. Pääasiassa takatiloja käyttää kuitenkin artistit. Niemekkät ulkomaiset artistit liikkuvat taas suuremmissa kiertueryhmissä, missä mukana on useampien ammattikuntien edustajia. (Talvisto 2022, 34–36.) Kiertueryhmän, eli crewn koko vaihtelee sen mukaan, minkälainen konsertti on tulossa. Konserttiin tarvitaan valo-operaattoria, joka vastaa konsertin valaistuksesta. Sen lisäksi mukana saattaa olla videoteknikko, joka vastaa konsertin visuaalisesta puolesta. Videoteknikon työ näkyy yleisölle screeniltä. Backliner taas virittää soittimet, ja huoltaa ne tarvittaessa. FoH-tekniikko, suomeksi äänitekniikko työskentelee yleisön puolella omalla työpisteellään, ja vastaa siitä, että äänet kuuluvat yleisöön, niin kuin niiden pitää kuulua. Tour manager eli kiertuemanageri huolehtii artistiryhmän kuluista, ja logistiikasta, kun taas production manager eli tuotantopäällikkö vastaa teknisestä tuotannosta. Toisinaan mukana on myös maskeeraaja, puvustaja, oma kokki ja kuvaustiimi. (Ottelin 10.3.2025.)

Takatiloilla on siis myös muita käyttötarkoituksia. Takatilat voivat toimia puvustajan työtilana, teknisen työryhmän eli crewn tilana, maskeeraajan työtilana, tai toimistotilana kiertuemanagerille, sekä tuotantopäällikölle. Moninaiset artistiryhmät eivät ole suinkaan ainoita takatiloissa työskenteleviä. Takatiloissa työskentelee myös festivaalin omaa henkilökuntaa, joiden vastuulla on takatilojen ylläpito koko festivaalin ajan. (Ottelin 10.3.2025.) Artistien kanssa suorassa kontaktissa festivaalin aikana työskentelee backstage-host, joka pitää huolta, että artistien päivän sujuu kuten on sovittu. (Naukari 9.3.2025.) Takatiloissa työskentelevät edellisten lisäksi myös artistikuljettajat, joiden työtehtävänä on kuljettaa artisteja hotellin, festivaalialueen ja lentokentän väliä. Takatiloissa työskentelee oman henkilöstön lisäksi myös lavatekniikan alihankkijoiden henkilökuntaa. (Naukari 9.3.2025 & Ottelin 10.3.2025.)

Tuskassa moninaisuus takatiloissa eri ammattikuntien sijaan näkyy parhaiten artistikattauksessa: Tuska festivaaleilla esiintyi vuonna 2024 artistiryhmiä 14 eri maasta. Hieman alle puolet esiintyjistä oli kotimaisia. Sen lisäksi esiintyjä oli Amerikasta, Iso-Britanniasta, Saksasta, Ruotsista, Tanskasta, Norjasta, Italiasta, Ranskasta, Puolasta, Moldovasta, Espanjasta, Sveitsistä ja Färsaarilta. (Tuska festival 13.2.2024.) Kun järjestäjä ottaa moninaisuuden huomioon, asenneilmapiiri heijastuu asiakaskuntaan, ja antaa asiakkaalle tunteen turvallisesta ympäristöstä (Kaartinen 2015, 2).

5.2 Takatilojen turvallisuus

Ympäristönä artistien takatilat ovat eristettyjä alueita, missä ihmisten kulkua rajoitetaan, ja valvotaan järjestyksenvalvojen toimesta. Takahuonetiloihin päästäkseen tarvitsee niihin tiloihin erikseen suunnitellun festivaalipassin. (Karri 5.3.2025.) Sen lisäksi nimekkäimmillä artistiryhmillä on usein vain heidän käyttöönsä rajatut takatilat, mihin artistiryhmällä on käytössä omat, erilliset kulkuluvat (Ottelin 10.3.2025). Tällaisessa tilanteessa edes takatilojen oma henkilökunta ei pääse artistiryhmän tiloihin ollenkaan ilman artistiryhmän lupaa (Naukari 10.3.2025). Esteettömyys vaikuttaa artistiturvallisuuteen muun muassa turvallisten ajo- ja kulkureittien muodossa. Artistitilojen turvallisuuden tulisi kiinnittää huomiota. Talvisto väittää teoksessaan virheen artistiturvallisuudessa olevan tapahtumalle kaikkein kallein. Talviston mukaan tällainen virhe voi johtaa mainehaittaan, ja vaikuttaa olennaisesti tapahtuman tulevaisuuteen. Tästä syystä takatilojen huolellinen suunnittelu myös fyysisen turvallisuuden osalta on erityisen tärkeää. (Talvisto 2022, 45–46.) Artistiturvallisuuden suunnittelun myötä artistille pyritään tarjoamaan turvallinen esiintymiskokemus (Talvisto 2022, 45). Toisinaan artistiryhmät erittelevät artistiturvan tarpeensa erillisessä turvallisuusriderissa (Talvisto 2022, 22). Joissain tapauksissa taas artistit saavat tuoda omia vieraita takahuonetiloihin (Karri 5.3.2025). Artisteille suurimpina uhkina takahuonetiloissa nähdään tiloihin päässeet ulkopuoliset henkilöt, jotka usein ovat innokkaita faneja. Tämä vaikuttaa suoraan artistien turvallisuuden tunteeseen (Solja 4.3.2025).

5.3 Takatilojen muotoutuminen

Takatilat festivaaleilla muodostuvat useimmiten työmaakonteista, mitkä sisustetaan artistin toiveiden mukaisesti (Ottelin 10.3.2025). Talvisto (2022,30) kertoo työmaakonttien kestävän sääolosuhteita paremmin, kuin teltat. Konteista, eli pukuhuoneista löytyy useimmiten sohva, peili, penkkejä ja pöytiä. Huoneissa käytetään toisinaan myös sisustustavaroita, kuten kasveja ja mattoja. (Ottelin 10.3.2025.) Takatiloja ympäröi korkeat näkösuojatut aidat (Leko 5.3.2025). Yleisöllä ei saisi olla mahdollisuutta nähdä takatiloihin (Talvisto 2022, 41). Artistien pukuhuoneina toimivat kontit ovat artistien yksityistä aluetta, eikä kontteihin saa mennä sisään ilman lupaa (Naukari 9.3.2025). Kontit hiljentävät festivaaleilta kantatutuvaa meteliä, ja tuovat käyttäjille myös psyykkistä suojaa. Yleensä artistit saavat tarvittaessa näkösuojaa toisilta samassa tilassa oleskelevilta artisteilta. (Leko 5.3.2025.) Työmaakonttien lisäksi takahuonetiloista löytyy aina suuri artistiruokatelletta, sekä wc-tilat ja suihkut (Ottelin 10.3.2025). Myös artistiryhmien autoille, kiertuebusseille ja rekoille täytyy varata tilaa. Artistien kulkuväylien tulisi olla turvalliset. Takatilat kokonaisuutena ovatkin melko tilaa vievä kokonaisuus festivaalialueesta. (Talvisto 2022, 41.)



Kuva 3. Takatilojen työmaakontteja (Oma arkisto 2023)

Takatilat ovat festivaaleilla ulkotiloissa, ja takahuoneisiin johtavat käytävät ovat tyypillisesti ahtaita. Tuska festivaaleilla takatilat ovat osittain hiekkapohjalla. Järjestäjän täytyykin huomioida takatilan suunnittelussa maaston suojaaminen tavaroiden kuljettamisen helpottamiseksi. Artistiryhmillä on toisinaan hyvinkin suuri määrä erilaisia kuljetuslaatikoita mukanaan (kuva 4). Tästä syystä takatiloihin täytyy myös pystyä säilömään huomattavia määriä artistiryhmien tavaraa. Tavarain määrä johdetaan myös useiden eri ammattikuntien erilaisista tarpeista. (Ottelin 10.3.2025.) Matkassa saattaa

olla mukana jopa rekka-autollinen tavaraa: Pitkällä kiertueella olevat ryhmät kuljettavat mukanaan suuria määriä henkilökohtaista omaisuutta. Myös artistien puvustukseen tarvittavia tekstiilejä on toisinaan paljon. Joskus mukana on myös lemmikkieläimiä. Pienimmät artistiryhmät saattavat taas saapua paikalle ainoastaan reppu selässä. (Hokkanen 12.3.2025.)



Kuva 4. Tyypillisiä artistiryhmien mukana kulkevia kuljetuslaatikoita (Jean-Frédéric 2013 CC BY-SA 3.0)

Takatilojen suunnitteluun vaikuttaa sekä lavan sijainti, että festivaalialueen puitteet. Usein Suomessa takatilat sijaitsevat lavan välittömässä läheisyydessä. (Karri 5.3.2025.) Myös festivaalin puitteet vaikuttavat olennaisesti siihen, minkälaiset takatiloista mahdollisesti on tulossa (Naukari 9.3.2025). Takatilojen alueen koko määräytyy sen mukaan, miten paljon pukuhuoneita kulloinkin tarvitaan (Karri 5.3.2025). Pukuhuoneiden määrä vaihtelee artistiryhmittäin (Naukari 9.3.2025). Suljetulle alueelle kun on saatava mahtumaan artistien pukuhuoneiden lisäksi artistiruokateltoa, vessat ja suihkut (Karri 5.3.2025).

Karrin (5.3.2025) mukaan Tuska festivaalien päälavan takatilojen alue on jo lähtökohtaisesti huomattavan pieni suhteessa artistien määrään. Hyvin usein tilanpuutteen, ja väliaikaisolosuhteiden vuoksi pukuhuoneiden määrän suhteen joudutaan tekemään kompromisseja (Naukari 9.3.2025). Ulkomaisilla festivaaleilla takatilat saattavat olla kaukana esiintymislavasta, ja tällöin artistiryhmät

kyyditään lavalle autolla. Kuljettamiseen tarvittava henkilökunta, ja kalusto nostavat kuitenkin kustannuksia. Myös maan vuokraaminen festivaaleille on kallista. Näin ollen onkin mietittävä tarkasti, kuinka paljon tilaa eri toiminnoille varataan, jotta tapahtuma olisi kuitenkin kustannustehokas. (Hyypiä 7.4.2025.)

5.4 Artistin vireytyminen ennen konserttia

Vireytymistä voidaan kuvailla valmiustilaksi. Vireytyminen, eli valmiustila on edellytys sellaiseen suoritukseen, missä täytyy antaa parhaansa. (Arjas 2014, 22.) Kun artisti, urheilija tai muu taiteilija joutuu astumaan esiintymisareenalle, siitä muodostuu korkean paineen tilanne (Sideline sport psychology 17.10.2024). Kun vaarallisen, tai korkeariskisen tilanteen uhka on olemassa, elimistö reagoi tilanteeseen hormonaalisin muutoksien. Tyypillisiä oireita on hikoilu, tärinä ja mahdolliset vatsaoireet. Ihminen saattaa kokea tällaisessa tilanteessa myös mielen sekavuutta, epävarmuutta ja pelkoa. Vaikka esiintyminen sinällään ei ole ihmiselle vaarallista, ihmisen elimistö ei ymmärrä asiaa, vaan kokee tilanteen uhkaavana. (Arjas 2014, 22–24.) Stressi korostaa aisteja, ja heikentää niiden sääntelyä. Kokonaiskuormitus vähenee silloin, kun aistiärsyksiä pystytään vähentämään tilassa. (Puustjärvi 2022, 344.)

Etukäteen tilanteeseen valmistautuminen on erittäin tärkeää erilaisten rutiinien avulla (Sideline sport psychology 17.10.2024). Muusikoiden uraa varjostaa usein epäonnistumisen pelko, ja suuri osa jännittämiseen liittyvistä ongelmista kiteytyy epäonnistumisen pelon ympärille (Arjas 2014, 28). Kun esiintymistä edeltää hyvin suunnitellut rutiinit, kuten hengitysharjoitukset tai venyttelyt, se auttaa esiintyjää pysymään rauhallisena, keskittyneenä ja luottavaisena. Tällöin esityksessä voi antaa parhaansa. (Sideline sport psychology 15.10.2024.) Keskittyminen on työlästä. Myös vireystaso vaikuttaa siihen, miten ihminen pystyy keskittyä. (Arjas 2014, 28.) Melun on todettu tekevän keskittymisestä vaikeaa, ja tehtävistä suoriutuminen voi muuttua haasteellisemmaksi melussa (THL 22.3.2024). Tätä tukee myös Helsingin kaupungin päätös luopua avokonttorikouluista meluongelmien, ja rauhattomuuden takia (Sinkko-Westerholm 11.2.2025). Ottelinin (10.3.2025), ja Naukarin (9.3.2025) mielestä takahuonetilat antavat esiintyjille mahdollisuuden rauhoittua, keskittyä ja valmistautua tulevaan konserttiin. Konsertin jälkeen artisteilla on myös mahdollisuus palautua takahuonetiloissa (Naukari 9.3.2025). Teknisen tuottajan näkemyksen mukaan festivaaleilla rauhan ja levon tarjoaminen takahuonetiloissa on haasteellista alueelta kantautuvan metelin vuoksi (Karri 5.3.2025).

5.5 Artistien palveluiden suunnittelu takatiloissa

Takatiloissa täytetään tilojen käyttäjien perustarpeet. Perustarpeisiin tässä tapauksessa lukeutuu ruoka ja juoma, WC sekä peseytymismahdollisuus, kohtuullinen pukuhuoneen sisälämpötila, sekä

lukittava tila. (Karri 5.3.2025.) Artistiryhmät kertovat tarpeensa ennakoon festivaaleille toimitettavassa riderissa (Naukari 9.3.2025). Rider on esiintymissopimukseen lisättävä erillinen liite, missä määritellään erilliset tarpeet lavatekniikan, tarjoiluiden, ja muiden tarpeiden osalta (Talvisto 2022, 21). Takatilojen palvelun eri muodot suunnitellaan puhtaasti artistien ennakoon lähettämien riderien perusteella (Ottelin 10.3.2025). Vieraanvaraisuuteen liittyvä rider, mikä sisältää tarjoilu- ja maajoitustoiveet, kutsutaan hospitality rideriksi (Huhtaniska & Tirronen 2019, 119). Riderissa eritellään minkälaista ruokaa, ja juomaa artistiryhmä toivoo saavansa (Ottelin 10.3.2025). Tässä yhteydessä ilmoitetaan myös erityisruokavaliot (Talvisto 2022, 21). Samassa riderissa artistiryhmä myös kertoo, mitä muuta pukuhuoneista tulee löytyä. Useimmiten huoneisiin pyydetään erilaisia juomia, ja pientä purtavaa. (Talvisto 2022, 21.)

Riderissa artistiryhmä määrittelee myös kalustetarpeensa (Ottelin 10.3.2025). Rider pitää sisällään edellisten lisäksi artistiryhmän kuljetustarpeet, ja mahdolliset hotellitarpeet. Tässä yhteydessä artistiryhmä kertoo myös puitteista, mitä takahuonetiloissa pitäisi olla: Tarpeena voi esimerkiksi olla tietyn värinen huone. (Talvisto 2022, 21.) Joskus artistiryhmillä on sellaisia erityistarpeita, mitä olisi mahdotonta toteuttaa ilman ennakoon toimitettua tietoa (Huhtaniska & Tirronen 2019, 119). Takatilojen esteettömyystarpeista on harvemmin erillisiä toiveita, ja tästä syystä esteettömyyttä ei välttämättä huomioida alueen suunnittelussa ollenkaan. (Ottelin 10.3.2025.)

5.5.1 Maslow'n tarvehierarkia

Artistien tarpeita voidaan peilata myös Maslow'n tarvehierarkiaan. Maslow'n tarvehierarkia on yhdysvaltalaisen psykologin Abraham Maslow'n julkaisema psykologinen teoria ihmisen perustarpeista. Teoria kuvataan viisiportaaisena pyramidina, missä jokainen porraskäsittää eri tarpeita. Alimmalla portaalla on fysiologiset tarpeet, ihmisen sellaiset perustarpeet kuin ruoka, juoma ja hengitysilma. Toisella portaalla on turvallisuuden tarpeet, mikä pitää sisällään yksilön tarpeen suojautua vaaroilta. Kolmas porraskoostuu yhteenkuuluvuuden, ja rakkauden tarpeista. Rakkauden, ja ystävyyden lisäksi tähän tarpeeseen sisältyy ryhmään kuulumisen tarve. Neljännellä portaalla on arvonannon tarve, mikä tarkoittaa itsearvostusta ja kunnioituksen saamista muilta. Viides, eli ylin porraskoostuu itsensä toteuttamisen tarpeet. Maslow'n mukaan tasojen järjestys ei aina ole sama. Esimerkiksi vaaroilta suojautumisen tarve voi joskus olla korkeammalla, kun taas ryhmään kuulumisen tarve voi joskus olla alempana pyramidissa. Kuitenkin sellaiset perustarpeet kuin vesi, ruoka tai hengitysilma on oltava täytetty ennen, kun voidaan siirtyä seuraavalle tasolle. (CFI s.a. & Willingham 15.8.2023.)

Maslow on yhdistänyt itsensä toteuttamisen tarpeet erityisesti taiteilijoihin. Maslow kirjoitti: "Musiikon tulee soittaa musiikkia, kuvataiteilijan tulee maalata, runoilijan tulee runoilla tullakseen onnelliseksi". (Willingham 15.8.2023.) Maslow'n ajatus itsensä toteuttamisesta sitoo artistiryhmien

erilaiset takahuoneiden tarpeet kokonaisuudeksi. Ridereista löytyy useimmiten aina nämä samat tarpeet, ja tarpeiden täyttäminen tähtää lopulta konserttiin, eli itsensä toteuttamiseen. Itsensä toteuttaminen lavalla on Maslow'n hierarkian mukaan mahdollista vasta silloin, jos muut tarpeet tulevat ennen sitä täytetyksi.



Kuva 5. Maslow'n tarvehierarkia (Pressley 21.3.2023)

5.6 Artistiryhmän päiväohjelma

Artistiryhmän päivä takatiloissa alkaa siitä, kun takatilojen työntekijä, useimmiten host ottaa ryhmän vastaan, ja esittelee artistiryhmälle tilat, ja käy aikataulun läpi (Huhtaniska & Tirronen 2019, 119). Artistien yhteisessä tilassa, artistiruokateltassa tarjoillaan artistiryhmille lämmin ruoka. Näiden perustarpeiden lisäksi artistiryhmät tarvitsevat rauhaa, lepoa, ja omaa tilaa. (Karri 5.3.2025.) Artistiryhmille pyritään tarjoamaan mahdollisimman yksityistä tilaa, missä artistiryhmä itse määrittää asiakaspalvelutilanteiden määrän. Artistiryhmiltä ei myöskään ole erikseen tapana kysyä heidän tarpeistaan paikan päällä, vaan tällaiset tarpeet pyritään saamaan selville ennakkoon. Palvelukontaktien määrän takatilojen henkilökunnan kanssa päättää artisti. (Hokkanen 3.4.2025.)

Olavi Uusivirta antaa haastattelussa vinkin takatilojen työntekijöille: ”On tärkeää antaa rauha, mutta olla hollilla” (Huhtaniska & Tirronen 2019).

Suuremmat kotimaiset artistit kulkevat usein kesän festivaalikiertueen usein kiertuebussilla. Ulkomaiset artistit saapuvat festivaaleille yleensä joko lentäen, tai kulkevat nightlinerilla. Nightliner on kiertuebussi, mistä löytyy tilat myös yöpymistä varten. Kaikille artisteille ei pystytä tarjoamaan majoitusta festivaalin puolesta, joten osa artisteista saattaa ajaa konsertin jälkeen kotiin, tai toiselle

konserttipaikalle. (Ottelin 10.3.2025.) Matkapäivät ovat artistiryhmille raskaita, ja artistit tarvitsevat takatiloissa tilaa myös rauhoittumiseen. Tätä varten artistiryhmät tarvitsevat lukittavan tilan, missä yksityisyys toteutuu. (Karri 5.3.2025.) Esiintyjien työaika on yleisesti hyvin epäsäännöllistä (Huhtaniska & Tirronen 2019, 120).

5.7 Takatilojen aikataulu

Artistiryhmät viettävät artistien takahuonetoiloissa aikaa sekä ennen konserttia, että konsertin jälkeen. Käytettävissä oleva takahuoneaika sovitaan aina ennakoon tapauskohtaisesti, mutta keskimäärin takahuoneaika on alkanut noin tunti ennen esiintymistä, ja päätynyt noin tunti esiintymisen jälkeen. Artistiryhmän tekninen henkilökunta saapuu kuitenkin takatiloihin yleensä aikaisemmin. Nimekkäämmät artistiryhmät, eli useimmiten pääesiintyjän crew viettää takatiloissa aikaa huomattavasti enemmän saapuessaan paikalle aamulla ensimmäisinä, ja poistuessaan paikalta yöllä viimeisinä. (Ottelin 10.3.2025.) Artistiryhmän takatilojen aikataulua suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon se, kuinka paljon aikaa artistiryhmällä menee aikaa esiintymistä edeltävään rakennukseen, esiintyjien välisiin vaihtoihin, soundcheckiin tai muuten esityksen harjoitteluun. Esiintymistä on mahdoton aloittaa ennen kuin tekniikka, ja kaikki muu on valmiina. (Huhtaniska & Tirronen, 2019, 120.)

Takatiloissa vietettävää aikaa joudutaan kontrolloimaan artistiryhmien suuren määrän vuoksi (Ottelin 10.3.2025). Vuonna 2024 Tuska esiintyi kolmen päivän aikana 53 artistiryhmää (Tuska festival 13.2.2024). Tämä tekee jokaiselle kolmelle päivälle keskimäärin 18 artistiryhmää. Tuska festivaaleilla oli vuonna 2024 kolme erillistä takahuonealuetta (Hokkanen 12.3.2025). Tämä tarkoittaa jokaisella takahuonealueella vierailleen päivittäin noin kuusi artistiryhmää. Artistiryhmien koko vaihtelee suuresti. Ulkomaisten artistien ryhmäkoko saattaa olla jopa useita kymmeniä henkilöitä. (Hokkanen 12.3.2025.)

Se, kuinka monta pukuhuonetta yksi artistiryhmä saa, sovitaan ennakoon. Määrä vaihtelee paljon: Toisille ryhmille riittää yksi pukuhuone, ja toiset tarvitsevat useita pukuhuoneita. Joskus artistit tarvitsevat erilliset pukuhuoneet, ja teknikot taas omansa. (Ottelin 10.3.2025.) Flow festivaaleilla pukuhuoneiden määrä artistiryhmittäin noudattaa samaa kaavaa. Flow festivaaleilla on käytössä myös jaettu pukuhuoneita, missä useampi artisti jakaa pukuhuoneen keskenään. Naukari kertoo, että isommat artistiryhmät ilmoittavat ennakoon, miten pukuhuoneet ryhmän kesken jaetaan. Ryhmien kanssa joudutaan tekemään kompromisseja pukuhuoneiden määrässä festivaaliolosuhteitten takia. (Naukari 9.3.2025.)

5.8 Viestintä artistiryhmien kanssa

Saavutettavuuden huomioiminen on tärkeää etenkin viestinnässä. Useimmiten ulkomaisten artistien kanssa kommunikoidessa käytetään englannin kieltä. Silloin, kun artistiryhmä ei pysty kommunikoida järjestäjän kanssa samalla kielellä, saattaa artistiryhmän mukana liikkua tulkki. (Ottelin 10.3.2025.) Myös Naukari kertoo Flow festivaalin käyttävän kommunikointikielenä useimmiten englantia. Flow festivaalin artistikattauksessa on vuosien varrella ollut suuri määrä eri kielialueilta tulevia artistiryhmiä, mutta kommunikaatio on silti aina pystytty hoitamaan hyvin englanniksi. Naukarin mukaan ennakkotuotannon aikana tarkasti hoidettu viestiminen takaa myös sen, että tieto on mahdollista saada välikäden kautta vieraskieliselle artistiryhmälle myös hänen omalla äidinkielellään. (Naukari 9.3.2025.) Viestinnän osalta moninainen artistikattaus otetaan huomioon takatiloissa opasteiden muodossa. Kaikki opasteet kirjoitetaan myös englanniksi suomen kielen lisäksi (Hokkanen 12.3.2025). Ottelinin mukaan ennakkokommunikaatio artistien kanssa hoidetaan Tuskassa niin aikaisin ennen tapahtumaa, että mahdolliset kielelliset haasteet pystytään ratkoa aina etukäteen (Ottelin 10.3.2025).

5.9 Palveluiden järjestäminen artistiryhmille

Festivaalien järjestäessä takahuoneessa erilaisia palveluita artisteille, festivaalia koskee myös palveluntarjoajan velvollisuudet. Palveluntarjoajalla, tässä tapauksessa tapahtumanjärjestäjällä on huolellisuusvelvollisuus, minkä mukaan palvelu ei saa aiheuttaa käyttäjälleen vaaraa. Uhkien mahdollisuutta tulisi ennakoida tunnistamalla mahdollisia vaaroja. (Tukes s.a.) Festivaaleilla on käytössä riskienhallintakaavio, minkä avulla vaaroja aiheuttavia tekijöitä pyritään kartoittamaan, ja ennalta ehkäisemään. Yleisesti tällaisia riskejä festivaaleilla on esimerkiksi tulipalo, pommiuhka, erilaiset sääolosuhteet, kompastuminen esteeseen ja sähkökatko. Tuskassa todennäköisimpiä riskejä on kompastuminen, hämärätyö, sääilmiöt, ja kuumuudesta aiheutuvat lämpöoireet. (Hyypiä 8.4.2025.) Soljan kokemuksen mukaan tyypillisimpiä riskejä takatiloissa on yleensä tilojen valaistuksen puute, ja maastoltaan haastavat kulkuväylät. Yhtenä uhkana Solja pitää myös pimeään aikaan tapahtuvaa sähkökatkoa, mikä tekee artistiryhmän takatiloissa kulkemisesta vaarallista. Myös sääilmiöt ovat tyypillisiä uhkia, mutta työmaakontit toimivat poikkeaviin sääilmiöihin hyvänä suojauskeinona. (Solja 4.3.2025.)

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimuksen tarkoituksena on syventää asiakasymmärrystä siitä, miten tilan käyttäjät kokevat esteettömyyden ja saavutettavuuden tarpeet omien työtehtäviensä osalta. Tavoitteena on selvittää, mitä esteettömyyden muotoja takatiloissa tulisi kehittää, jotta kaikkia käyttäjiä pystyttäisiin palvelemaan yhdenvertaisesti.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Aineistonkeruumenetelmänä tässä opinnäytetyössä on laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimusmenetelmä sopii sellaisiin tilanteisiin, missä ilmiötä ei tunneta hyvin, ja aiheesta toivotaan syvällisempää tietoa. Laadullisen tutkimuksen pohjana on todellisen elämän kokemukset. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 107.) Tutkimuksen kohteeksi valikoitui kuusi eri ammattikunnan edustajaa, jotka ovat työskennelleet festivaaleilla artistien takatiloissa. Pohtiessani tutkimukseen pyydettäviä henkilöitä, halusin haastatella nimenomaan tilan käyttäjiä, ja kuulla heidän kokemuksiaan tilojen mahdollisista esteistä työnteon kannalta.

Haastattelukutsu lähetettiin seitsemälle henkilölle, joista kuusi vastasi myöntävästi kutsuun. Artistien valinnassa haasteena oli artisteihin suoran yhteyden saaminen. Tästä syystä artistit ovat löytyneet omien verkostojen kautta. Artistien osalta prioriteettina oli, että mukana olisi eri instrumenttien ammattilaisia, eikä esimerkiksi ainoastaan laulajia. Näin on ollut mahdollista selvittää, onko eri instrumenttien taitajilla erilaisia tarpeita takatiloissa. Mukaan on valittu sekä nimekkääseen yhtyeeseen kuuluvia henkilöitä, sekä myös yksi vähemmän nimekäs artisti. Tämä sen vuoksi, että yhdenvertaisuuteen liittyviin kysymyksiin on löydetty eri katsomuskuntaa. Muiden ammattikuntien edustajien osalta pyrkimyksenä on ollut saada haastateltavaksi henkilöitä, jotka kaikki edustavat eri ammattikuntia. Näin aineistosta on saatu mahdollisimman monipuolinen näyte takatilojen käyttäjistä, ja heidän tarpeistaan.

Kehittämistyön menetelmänä on puolistrukturoidut teemahaastattelut. Haastattelua käytetään usein menetelmänä silloin, kun haastateltavan kertoma halutaan saada osaksi suurempaa kokonaisuutta. (Hirsijärvi & Hurme, 2022.) Haastatteluiden avulla pyritään saamaan tietoa takatilojen eri käyttäjäryhmien kokemuksista esteettömyyden eri osa-alueista. Erilaisten kokemusten avulla on mahdollista etsiä tärkeimpiä tekijöitä, minkä avulla pystytään mahdollisesti parantamaan eri käyttäjäryhmien asiakaskokemuksia, ja edellytyksiä toimia tilassa. Tätä tutkimusta varten luotu haastattelurunko sisältää kysymyksiä neljästä eri teemasta. Kaikki teemat liittyvät tutkimusta pohjustavaan tietoperustaan. Puolistrukturoitujen teemahaastatteluiden ominaispiirre on se, että

yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu pyöri tiettyjen teemojen ympärillä. Näin tutkijan näkökulma jää haastattelun aikana vähemmälle huomiolle, ja antaa haastateltavalle tilaa kertoa näkemyksiään. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa kaikille haastateltaville asetettujen kysymysten teemat ovat yhdenmukaiset, mutta kysymysten sisältö on vapaampi. (Hirsijärvi & Hurme, 2022.)

Puolistrukturoitu teemahaastattelu antaa haastattelijalle vapauden jättää tarvittaessa jotain kysymyksiä kysymättä, ja tarvittaessa haastattelijalla voi kysyä myös mieleen tulevia lisäkysymyksiä (Ojasalo ym. 2015, 108). Tässä tutkimuksessa kaikille haastateltaville on esitetty samat kysymykset, mutta sanamuodot, ja termit ovat vaihdelleet riippuen siitä, minkä ammattikunnan edustaja on ollut kulloinkin kyseessä. Osalle haastateltavista on esitetty myös tarkentavia lisäkysymyksiä silloin, jos haastattelussa on tullut ilmi jotain mielenkiintoista tutkimuskysymykseen liittyvää, tai jos haastateltava on tarvinnut tukikysymyksiä vastauksen muodostaakseen. Kysymysten järjestys on valikoitunut sen mukaan, mihin suuntaan haastateltavan kertomus on edennyt. Haastattelutilanne on saatu näin pysymään mahdollisimman luonnollisena ja keskustelunomaisena, missä aiheet vaihtuvat huomaamatta seuraaviin.

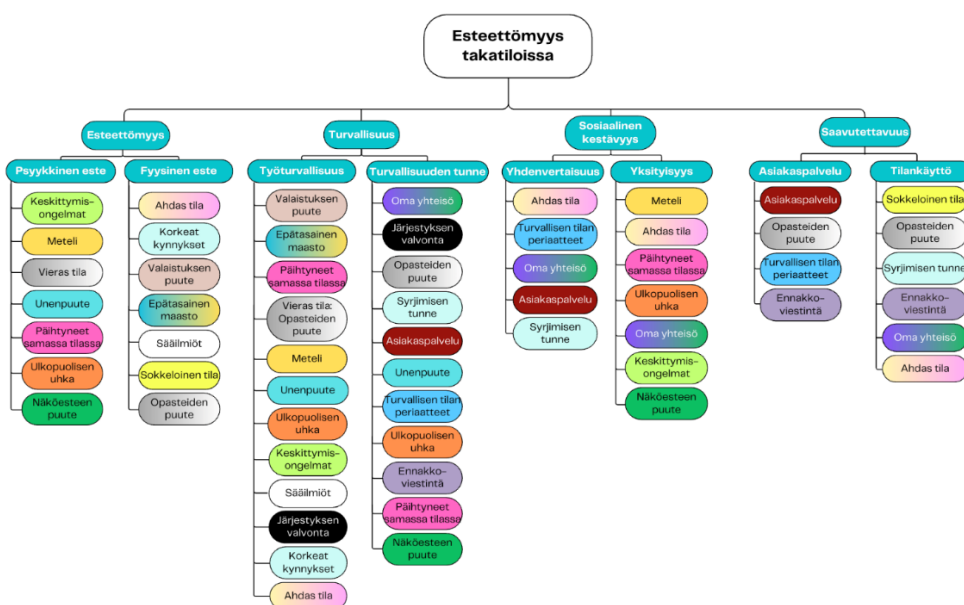
Haastattelut on toteutettu osin kasvokkain, osin Google Meetin kautta, ja osin Microsoft Teamsin kautta. Haastateltaville on toimitettu tutkimustiedote, ja heiltä on pyydetty suostumus tutkimukseen kirjallisesti. Haastateltavilla on ollut oikeus kieltäytyä haastattelusta, tai keskeyttää haastattelu. Kuukaan haastateltavista ei ole halunnut keskeyttää haastattelua. Tutkimukseen suostumisen kaavakkeet on tallennettu asianmukaisesti. Haastatteluiden onnistumisen kannalta on tärkeää, että haastateltavat tietävät etukäteen, minkä tyyppinen haastattelu on tulossa. (Tuomi & Sarajärvi 2018). Haastateltaville on lähetetty kutsut, minkä ohessa heille on kerrottu haastattelun aihepiirit. Yksityiskohtaisia kysymyksiä ei ole kerrottu ennakoon, jotta haastateltava ei ole pystynyt liikaa suunnitella vastauksiaan. Näin on varmistuttu myös siitä, ettei omaa käsitystä esteettömyydestä, tai sen tuomista haasteista ole keksitty ennakoon tiedonhaun avulla. Tällä keinoin oma ymmärrys esteettömyydestä, ja sen vaikutuksista työn tekoon joko on ollut olemassa, tai sitä ei ole ollut ollenkaan.

Haastattelutilanteet on tallennettu, minkä jälkeen äänitteet on purettu auki, eli litteroitu sanatarkasti. Haastattelujen pohjautuessa haastateltavien omiin kokemuksiin ja tunnetiloihin, sanamuodoilla ja lauserakenteilla on merkitystä kertomusten tulkinnoissa. Litteroinnin jälkeen aineisto on luettu useaan kertaan, minkä jälkeen aineistolle on tehty sisällönanalyysi. Sisällönanalyysin avulla aineisto tiivistetään erilaisiin luokkiin (Hakala 2024, 70). Analyysin tarkoitus on selkeyttää aineistoa, jotta luotettavien johtopäätösten tekeminen olisi mahdollista (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tämän aineiston sisällönanalyysi on tehty teemoittelun avulla. Teemoittelu on yksi laadullisen tutkimuksen työkalu,

minkä avulla aineistosta pyritään löytämään tiettyjä teemoja, mitkä toistuvat eri haastateltavien aineistoissa (Hakala 2024, 75).

Haastateltavat, ja heidän haastatteluistansa syntynyt aineisto on ensin numeroitu niin, että jokaiselle haastateltavalle on annettu nimen sijaan numero välillä 1–6. Sen jälkeen aineistosta on liha-voitu sellaiset sisällöt, mitkä liittyvät tutkimuskysymyksiin, tai alaongelmiin. Tätä työvaihetta kutsutaan pelkistämiseksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Pelkistämisen jälkeen jäljellä oleva aineisto on klusteroitu. Klusterointi tarkoittaa aineiston ryhmittelyä samankaltaisiin, tai toisistaan eroaviin ryhmiin (Tuomi & Sarajärvi 2018). Klusteroinnin jälkeen aineisto on vielä luokiteltu ala- ja yläluokkiin. Alaluokissa sisällöt on nimetty asiaa kuvaavilla termeillä. Jos haastateltava on kertonut, ettei ole löytänyt takatiloista tiettyjä paikkoja, alaluokaksi on merkitty eksyminen tilassa. Alaluokat on tämän jälkeen ryhmitelty yläluokiksi, mitkä on muodostettu tietoperustan pohjalta. Osa aineistosta on kuulunut useampaan yläluokkaan. Eksymisen tapauksessa yläluokaksi on muodostunut saavutettavuus, sekä turvallisuus. Yläluokista tärkeimmiksi tutkimuskysymyksen kannalta on muodostunut: Esteettömyys, turvallisuus, yhteisöllisyys ja saavutettavuus.

Sisällön analyysin pohjalta on tehty mind map, minkä avulla pystytään tarkastella luokitteluja tarkemmin (kuva 6). Haastatteluista nousseet keskustelunaiheet on värikoodattu, jotta pystytään tarkastella, mitkä aiheet liittyvät mihinkin yläluokkaan. Mind mapia on käytetty apuna tutkimuksen tuloksissa ja pohdinnassa. Tuloksissa on käytetty osittain numerotunnistetta haastateltavien vastausten yksilöintiin. Osittain on taas käytetty yleisempiä termejä, kuten yksi tai eräs. Tämä ratkaisu on tehty siitä syystä, että haastateltavien anonymiteettiä halutaan suojella arkaluontoiseksi koettujen aihepiirien osalta.



Kuva 6. Mind map, teemoittelu

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Arvioitaessa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta, arvioinnin yhteydessä käytetään kolmea käsitettä: Uskottavuus, luotettavuus ja eettisyys. Uskottavuus tarkoittaa sitä, pitääkö lukija tutkimusta huolellisesti tehtynä, ja hyväksyykö lukija esitetyt tutkimustulokset. Luotettavuus tarkoittaa sitä, että tutkija vakuuttaa olevansa ammattitaitoinen, ja pystyy perustella tutkimuksessa tekemänsä valinnat ratkaistakseen tutkimusongelman. Tutkijan on myös kuvattava tutkimuksen eteneminen tarkasti toistettavuuden saavuttamiseksi. Eettisyys kertoo tutkijan noudattaneen eettisiä periaatteita koko tutkimuksen ajan. Tutkimuksen tulisi myös pyrkiä saamaan aikaan hyviä asioita tutkimukseen osallistuneille ihmisille. (Puusa, Juuti & Aaltio 2020.)

Uskottavuuden osalta, tutkimusongelma on tässä opinnäytetyössä selkeästi rajattu. Teoreettisen viitekehyksen ohessa tutkimuksessa on esitelty tutkimusongelman nykytila kahden eri festivaalin näkökulmasta. Näin on saatu suuntaa antava kuva siitä, mikä yleinen esteettömyyden taso kotimaisten festivaalien takatiloissa on. Tutkimusongelma on myös helpompi hahmottaa työelämälähöisen nykytilan kuvauksen avulla. Tutkimusmenetelmä soveltuu tutkimukseen hyvin, sillä asiakasymmärrystä esteettömyyden osalta on hankala saada suoraan käyttäjiltä, johtuen alan vakiintuneista toimintatavoista artistien kanssa kommunikoimisen osalta. Luotettavuuden osalta tutkimuksen eteneminen on tarkasti kuvattu, ja näin ollen sen toistettavuus on hyvä. Teemahaastattelut on litteroitu, ja tekstiä ei ole muokattu sisällönanalyysejä varten. Näin on saatu autenttinen kuva haastateltavien kertomuksista, eikä tutkimuksen tekijä ole tältä osin pystynyt vaikuttamaan tulkintoihin.

Eettisyyden osalta kaikilta tutkittavilta on pyydetty suostumus tutkimukseen kirjallisesti. Yksi kuudesta haastateltavasta on antanut luvan ainoastaan suullisesti, mutta aiheesta on kuitenkin käyty sähköpostikeskustelu. Tutkittavien henkilötietoja ei ole tallennettu mihinkään, ja tallenteet on asianmukaisesti tallennettu ilman tunnistetietoja. Tutkimustuloksissa on otettu huomioon se, ettei ketään tutkittavaa voi tutkimuksesta tunnistaa. Tutkimuksen eettisyyttä on pyritty myös varmistamaan sillä, että tutkittavat ovat erilaisista bändeistä, ja tuotantoyhtiöistä, eikä pelkästään metallimusiiikin parissa työskenteleviä henkilöitä. Näin on pystytty varmistamaan, ettei haastateltavat joudu tilanteeseen, missä heidän oletetaan vastaavan kysymyksiin toimeksiantajayritykselle suotuisasti.

Tutkimuksessa olisi voinut olla enemmän haastateltavia, ja kysymykset olisivat voineet olla vielä syvällisempiä esteettömyyden osalta. Haastateltavien kertomukset toistivat kuitenkin pääpiirteittäin samaa kaavaa. Etenkin artistien kertomukset olivat hyvin samansuuntaisia, kun taas eri ammattikunnat huomioivat takatiloja työympäristönä hieman eri tavalla. Tämä on kuitenkin ymmärrettävää työtehtävien sisällön ollessa hyvin erilainen. Tämän tutkimuksen pohjalta aihetta kannattaisi lähteä tutkimaan vielä syvällisemmin, ja syventää eri aihealueiden tietoutta omina kokonaisuuksinaan.

Etenkin eri ammattikuntien erilaiset tarpeet takatiloissa tarjoaisi paljon arvokasta tietoa, ja toisi takatilojen suunnitteluun uutta näkökulmaa.

7 Tulokset

Tässä luvussa kerron sisällönanalyysin avulla saamistani tutkimustuloksista. Tutkimustulosten pohjustamiseksi on hyvä käydä myös läpi, miten haastattelurunko on koottu. Haastattelurungon pohjaksi kaikilta kuudelta haastateltavalta kysytään alustavat tarkennukset omista työnkuvista. Työnkuvien tarkennusta kysytään, koska vastausten merkitykset saattavat muuttua työnkuvan ollessa eri. Haastateltavat myös määrittelevät artistien takatilan käyttötärpeen oman työnkuvansa kautta. Sen lisäksi haastateltavat pohtivat, mitä esteettömyys heille tarkoittaa.

Kolme kuudesta haastateltavasta kokee takatilojen käyttötäroituksen olevan työtila sekä artisteille, että mukana kulkevalle crewlle. Kaksi kuudesta haastateltavasta on myös sitä mieltä, että takatiloissa valmistaudutaan tulevaan konserttiin, ja takatiloissa yritetään keskittyä tulevaan esiintymiseen. Kaksi haastateltavaa pitää tilaa pukuhuoneena, mikä mahdollistaa poisääsyn festivaalin hälinästä. Kolmelle haastateltavalle takatila on paikka, missä voi levätä. Kolme haastateltavaa myös ajattelee, että takatilassa täytetään ihmisen perustarpeet. Heille tarpeet tarkoittaa ruokailua, lepoa, ja mahdollisuutta käydä vessassa.

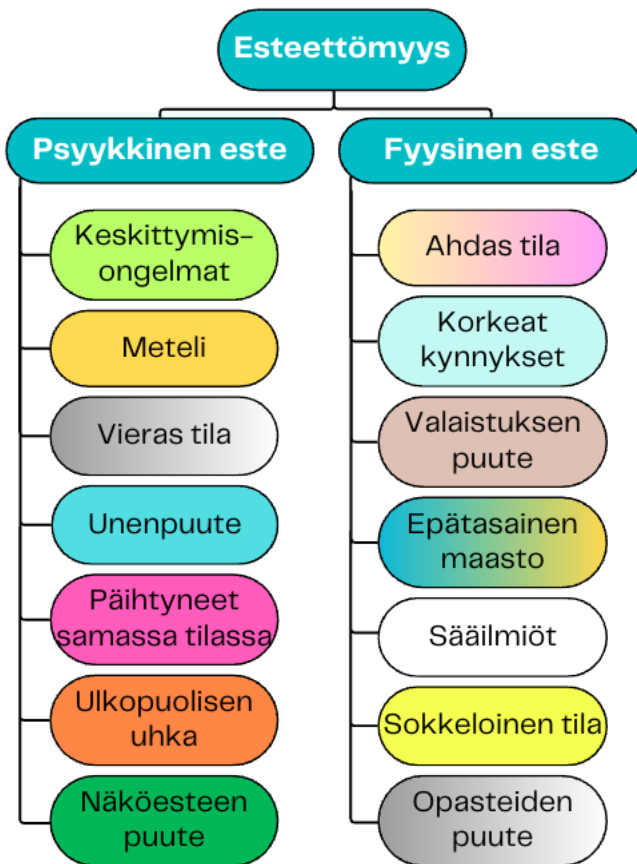
Esteettömyyttä määriteltäessä kaikki haastateltavat ovat yhtä mieltä siitä, että esteettömyys liittyy liikkumisen erilaisiin esteisiin. Yksi liittää esteettömyyden myös ihmisten kohtelemiseen, ja yksi pohtii psyykkisiä seikkoja esteettömyyden määritelmäksi.

7.1 Esteettömyyden kartoittaminen

Ensimmäinen teema on **esteettömyystekijöiden kartoittaminen**, minkä avulla pyritään kartoittamaan, onko tutkittavilla henkilöillä ollut haasteita suorittaa työtehtäviään takatiloissa mahdollisten esteellisten tekijöiden takia. Haastateltavat voivat myös esittää tässä yhteydessä mietteitään siitä, mitä esteettömyyden osa-alueita tulisi erityisesti kehittää tulevaisuudessa.

Kuten kuvassa 7 voimme huomata, takatilojen esteettömyyttä kartoittaessa esiin nousee paljon liikkumiseen liittyviä esteitä. Haastateltavat yksi ja kaksi huomioivat pukuhuoneina toimivien konttien sisäänkäynneissä olevan huomattavan korkeat kynnykset. Viisi haastateltavaa kertoo epätasaisen maaston vaikuttavan negatiivisesti erilaisten tavaroiden kuljettamiseen. Haastateltavat 1 ja 5 korostavat sitä, ettei heillä itsellään ole erityisiä esteettömyyden tarpeita, mutta työn suorittaminen hidastuu huonon maaston takia. Haastateltava numero 2 toteaa, ettei maastonsuojalevyistä saa aina erityisempää helpotusta tavaroiden kuljettamiseen. Hänen mukaansa toisinaan kuljetettavat tavarat ovat myös niin painavia, ettei maastonsuojalevy nurmikon päällä riitä. Puolet haastateltavista nostaa esiin myös kuljetettavien tavaroiden ominaisuudet: Useimmiten tavarat kulkevat pyörillä, ja niitä ei voi raskaan painon takia kantaa. Festivaaleilla erilaiset sääolosuhteet korostavat myös tiettyjä

esteettömyyden puutteita, etenkin silloin, jos takatiloissa käytetään telttoja työskentelytiloina. Haastateltavat 2 ja 5 mainitsevat, että pienillä festivaaleilla pukuhuoneet saattavat olla telttoja. Pahimmillaan teltoissa ei ole edes lattiaa. Samat henkilöt kertovat erilaisista tuntemuksista teltoissa työskentelystä: Esiin nousee kylmyys, kosteus, kuumuus, ja jopa vesisateen aiheuttamat tulvat teltoissa, ja niiden ympäristössä. Toinen sääilmiöistä kertova, haastateltava numero 2 huomauttaa maastonsuojalevyjen muuttuvat liukkaiksi sateella. Haastateltava numero 4 on taas sitä mieltä, että tapahtumanjärjestäjien tulisi miettiä takahuoneiden sijaintia myös sen pohjalta, millainen maasto kyseisessä kohdassa on. Järkevä takatilojen sijoittelu poistaisi hänen mielestään osan esteistä.



Kuva 7. Esteettömyyden luokittelu mind mapin avulla

Takatilojen valaistuksen puute herättää kahdessa haastateltavassa myös mietteitä siitä, onko tavaroiden liikuttelu pimeässä edes turvallista. Haastateltavan numero 5 mukaan esteettömyyden puute saattaa vaikuttaa myös lavan aikatauluihin. Kun esteettömiä ratkaisuja tarvitseva artisti on takatiloissa, hänen konserttinsa saattaa myöhästyä erilaisten viiveiden takia. Kyseisen haastateltavan mielestä olisi järkevää pohtia, mihin esimerkiksi invavessa voitaisiin sijoittaa niin, että sitä tarvittaessa pystyy käyttämään jonottamatta yleisön seassa. Sama haastateltava kertoo jonottamiseen kuluvan ajan vaikuttavan siihen, ehtiikö artisti lavalle ajoissa.

Ehdottomasti eniten työtä takatiloissa esteettömyyden osalta häiritsee tilojen ahtaus, minkä jokainen haastateltava mainitsee häiritsevimpänä tekijänä takatiloissa. Haastateltava numero 6 pohtii tilojen ahtauden johtuvan osaksi artistiryhmien alati kasvavasta määrästä. Hän toteaa, että artistiryhmän crewn määrä kasvavan vuosittain, mutta takatilojen pukukoppien määrä pysyy suurimaksi osin festivaaleilla samana. Hän kiteyttää ongelman sanomalla:

”Joku joutuu lähteä pois, jotta toinen voi vaihtaa vaatteet” (Haastateltava numero 6).

Kolme haastateltavaa nostaa esiin erilaisten ihmisten tarpeen saada tilaa. Haastateltava numero 1 mainitsee tässä yhteydessä naiset, tanssijat tai soittajat. Haastateltava numero 2 kertoo erilaisten ihmisten tilantarpeesta sellaisissa takatiloissa, missä esimerkiksi kiertuemanageri, ja puvustuksen parissa työskentelevä joutuvat jakamaan saman pienen huoneen. Yksi haastateltavista huomauttaa tilojen ahtauden aiheuttavan harmia myös silloin, jos samassa pienessä tilassa on yhtä aikaa päihtyneitä henkilöitä, ja konserttiin valmistautuvaa väkeä.

Festivaaleilta kantautuva metelistä kertoo haastatteluiden aikana neljä haastateltavaa.

” Melu on semmoinen, joka saattaa estää siellä olemista ja tekemistä, koska se ikään kuin työsuoritus kärsii siitä, että joutuu vaikka korottaa ääntä jatkuvasti myös takatiloissa. Eli vaikka ei niinku sinänsä ole fyysinen este, niin se saattaa häiritä keskittymistä ja kuluttaa omaa ääntä”. (Yksi haastateltavista.)

Kaikki haastateltavat ovat yhtä mieltä siitä, että työmaakontit kuitenkin suojaavat melulta hyvin, ja konteissa pystyy keskittyä tulevaan esitykseen ilman suurempia meluhaittoja. Kaksi haastateltavista ajattelee, että suurin osa tilankäyttäjistä on tottunut meteliin. Yksi haastateltavista katsoo, että takatilojen sijainti on useimmiten optimaalinen, kun se yleensä on hieman irti kaiuttimista, ja yleisöalueesta. Kaksi haastateltavaa kokee, että keskittymiseen vaikuttaa metelin lisäksi myös mukana kulkevan tavaran määrä suhteessa takatilojen kokoon: Jos tilat ovat liian pienet, tunnelma tilassa on rauhaton. Haastateltava numero 2 kertoo, että joissain tilanteissa tilankäyttäjät joutuvat siirtyä festivaalin henkilökunnan tiloihin saadakseen työnsä tehtyä hiljaisemmassa ympäristössä. Jos tilankäyttäjällä ei ole yhteyttä verkkoon, haastateltava katsoo myös sen olevan este työn suorittamiselle. Hänen mukaansa verkko löytyy useimmiten festivaalin henkilökunnan tilasta. Tässä yhteydessä haastateltava puhuu enemmän ulkomaisten festivaalien takatiloista.

Vaikka takatiloista löytyy erilaisia esteitä, yksikään ei pidä niitä sellaisena, etteikö työtehtäviä pystyttäisi suorittamaan siihen vaaditussa ajassa. Alalle on tyypillistä tilapäiset puitteet, ja vaihtuva työympäristö. Tilankäyttäjät vaikuttavat olevan sitä mieltä, että tiloissa on usein puutteita, mutta siihen on kuitenkin totuttu. Tilapäiset olosuhteet ymmärretään melko hyvin. Työnteon kulttuuri on myös sellainen, että päämääränä on saada konserttipäivä hoidettua tavalla tai toisella. Fyysisen esteettömyyden ratkaisut todetaan tervetulleiksi myös takatiloihin. Niiden todetaan helpottavan

työntekoa, ja nopeuttavan monia prosesseja. Keskeisin kehitysehdotus takatiloihin on kuitenkin takatilojen kasvattaminen niin, että suuremman osan on mahdollisuus saada yksityisyyttä takatilassa, ja tehdä töitään rauhassa. Yksi haastateltava toivoisi festivaalin järjestäjien ymmärtävän, että artistin crew on itse asiassa takatiloissa usein töissä huomattavasti pidemmän ajan, kuin itse artisti. Tästä syystä crewn tarpeita tulisi hänen mielestään huomioida paremmin. Vaikka ongelmia takatilojen suhteen on, erään haastateltavan artistin mukaan ongelmat eivät kuitenkaan koskaan näy esiintymistilanteessa:

” Kaikki vähän jupisee siinä (takatilassa), mutta ei se suoritukseen saa vaikuttaa. Se olisi epäammattimaista. Ei niitä ongelmia lavalle viedä.” (Yksi haastateltavista.)

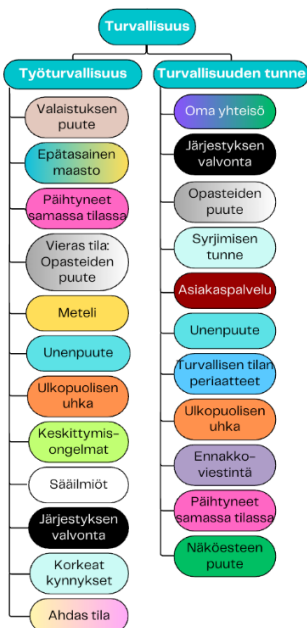
7.2 Turvallisuus

Toisena teemana on **turvallisuus**. Mind mapissa turvallisuus on luokiteltu kahteen luokkaan: Työturvallisuus, sekä turvallisuuden tunne (kuva 8). Haastateltavilta kysytään, mikä tekee heidän olostaan turvallisen takatiloissa. Tässä yhteydessä pyritään myös selvittämään, mistä takatiloissa tulee turvaton olo, ja onko sellaisia tilanteita ollut. Jos haastateltavalla on ollut turvattomuuden tunnetta, kysytään myös, mistä se on johtunut. Viimeisenä kysymyksenä tämän teeman osalta on se, onko festivaalien takatiloissa työskentely useimmiten turvallista, vai turvatonta.

Turvallisuudesta keskusteltaessa mielipiteissä on hieman enemmän hajontaa. Turvallisuus tuo neljälle haastateltavalle ensimmäiseksi mieleen järjestyksenvalvonnan takatiloissa. Järjestyksenvalvojat torjuvat kyseisten haastateltavien mielestä ulkopuolisen uhkaa, ja onnistuvat siinä melko hyvin. Ulkopuolisen uhka näyttää olevan enemmän artistien pelko, kuin muiden ammattikuntien pelon aihe. Ulkopuolisen uhka ei välttämättä ole jonkun tietyn henkilön pelkoa, vaan kohdistuu yleisesti yleisöalueeseen. Yleisöalueet ei haastateltavien mukaan ole sellaisia paikkoja, missä välttämättä haluttaisiin viettää aikaa. Yksi haastateltava kertookin näin:

”Kyllä parempi siellä (takatiloissa) on, kuin ihmisten ilmoilla” (Haastateltava numero 1).

Turvallisuutta ja esteettömyyden eri muotoja ei suoraan yhdistetä toisiinsa. Kahdelle haastateltavalle kuitenkin turvallisuus takatiloissa tarkoittaa ensisijaisesti työturvallisuutta. Tässä yhteydessä esiin nousee myös huomio siitä, että tilassa missä esimerkiksi tavarat voivat tippua jonkun päälle, ei ole turvallista olla.



Kuva 8. Turvallisuuden luokittelu mind mapin avulla

Neljälle haastateltavalle tutut ihmiset takatiloissa tuovat turvallisuuden tunnetta. Ala on pieni, ja festivaalien työntekijät usein vuodesta toiseen samoja. Samassa yhteydessä painotetaan oman artistiryhmän tuomaa turvaa. Oman artistiryhmän tuoma suoja on edellä mainituille haastateltaville vahvempi, kuin viranomaisten tuoma turvallisuuden tunne. Yhteisöllisyys on turvallisuuskeskusteluissa vahvasti läsnä, ja osa haastateltavista mainitseekin turvattomuuden lisääntyvän mentäessä ulkomaille esiintymään. Tällöin ympäristö on täysin vieras, eikä mihinkään voi välttämättä luottaa. Yhteisöllisyyden tuomasta turvasta kielii myös se, että puolet haastateltavista ei usko tilasta varastettavan kenenkään omaisuutta, vaikka väkeä onkin tiloissa usein huomattavan suuri määrä.

7.3 Sosiaalinen kestävyys takatiloissa

Kolmas teema käsittelee **sosiaalista kestävyttä**. Aihetta sivutaan turvallisemman tilan periaatteiden kautta. Mind mapissa sosiaalinen kestävyys on jaettu kahteen luokkaan: Yhdenvertaisuus ja yksityisyys (kuva 10). Haastateltavilta kysytään, ovatko he havainneet turvallisemman tilan periaatteita takatiloissa. Keskustellaan myös siitä, miten haastateltavat käsittävät turvallisemman tilan periaatteet, ja onko niistä ollut heille hyötyä. Turvallisemman tilan periaatteista siirrytään yhdenvertaisuuteen. Yhdenvertaisuuden osalta pyritään saamaan tietoa siitä, kokeeko haastateltavat pystyvänsä tehdä töitä yhdenvertaisesti muiden tilan käyttäjien kanssa, vai onko toisilla käyttäjillä paremmat fasilitteetit suoriutua työtehtävistään, kuin toisilla.

Haastateltavista jokaiselle turvallisemman tilan periaatteet ovat tavalla, tai toisella tuttuja. Turvallisemman tilan periaatteista kertovia lappuja kerrotaan olevan nykyään useissa erilaisissa tiloissa. Kaksi haastateltavaa kertoo turvallisemman tilan periaatteista kertovia lappuja näkyvän myös ulko- maisilla festivaaleilla jokseenkin paljon. Turvallisemman tilan periaatteisiin suhtaudutaan pääosin myönteisesti. Suurin osa haastateltavista yhdistää turvallisemman tilan periaatteet hyviin käytöstä- poihin, ja enimmäkseen periaatteet tuovatkin mieleen tasavertaisuuden, ja toisten kunnioittamisen. Kukaan ei erikseen mainitse esteettömyyden liittyvän turvallisemman tilan periaatteisiin. Kysyttäessä turvallisemman tilan periaatteiden yhteydestä esteettömyyteen, kaikki kuitenkin toteavat niiden liittyvän toisiinsa. Haastateltavat kertovat ymmärtävänsä periaatteet sellaisena kokonaisuutena, mihin liittyy kaikki turvallisuuden osatekijät. Puolet haastateltavista pohtii, onko turvallisemman tilan periaatteet ainoastaan rivejä paperilla, mutta kokevat kuitenkin samaan aikaan niiden olevan hyödyksi.



Kuva 9. Sosiaalisen kestävyden luokittelu mind mapin avulla

Turvallisemman tilan periaatteita pidetään kaiken kaikkiaan turvallisuuden tunnetta lisäävänä tekijänä, ja neljä kuudesta haastateltavasta kokee periaatteiden ehkäisevän turvattomuutta tilassa. Turvallisemman tilan periaatteista koetaan olevan myös hyötyä sellaisessa tilanteessa, missä joku ei ole toiminut periaatteiden mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa periaatteita voi käyttää ohjenuorana konfliktia ratkaistessa. Turvallisempaan tilaan on miellyttävämpi mennä, kuin sellaiseen tilaan missä niitä ei ole käytössä. Turvallisemman tilan periaatteet antavat haastateltavien numero 5 ja 6 mielestä järjestäjistä sellaisen kuvan, jolla on arvot ihmisten välisen kanssakäymisen osalta kunnossa.

Yhdenvertaisuudesta takatiloissa kysyttäessä viisi kuudesta haastateltavasta ajattelee, että kaikki otetaan tasavertaisesti huomioon. Kyseiset haastateltavat myös kokevat, että he pystyvät työskentelemään festivaalien takatiloissa yhdenvertaisesti. Kaikki haastateltavat tuntevat, että yksilö huomioidaan samalla tavalla, oli hän sitten artisti, tai muun ammattikunnan edustaja. Kysymystä tarkennettaessa koskemaan joko nimekkäämpiä, ja ei niin nimekkäitä artisteja, tai ulkomaalaisia tai suomalaisia artisteja, eriäviä mielipiteitä alkaakin syntyä.

Suomalaisten, ja ulkomaisten esiintyjien puitteiden välillä on viiden haastateltavan mukaan huomattavia eroja. Kolme haastateltavaa ymmärtää puite-erojen syntyvän erilaisista esiintymissopimuksista. Sopimusten tuomien erojen ymmärrys on selkeämmin havaittavissa henkilöillä, joilla on kokemusta tuotannollisesta työstä alalta. Artistit näkevät puite-eron häiritsevämpänä, ja osa artisteista kokee takatiloissa saavan osakseen syrjintää ollessaan kotimainen esiintyjä. Puite-erojen lisäksi eroja nähdään myös palvelun määrässä ja laadussa. Joidenkin mielestä ulkomaalaisia suositetaan myös näkyvästi asiakaspalvelutilanteissa. Yksi haastateltava kuvaa tapahtunutta asiakaspalvelutilannetta näin:

”Ja sitten just, kun sä oot vihdoinkin pääsemässä (jonosta) vuoroon, niin sitten tulee joku 20 miehinen jenkkibändi. Siihen ne menee sun ohi, koska ne on jenkeistä.” (Yksi haastateltavista.)

Erot puitteissa ja palvelussa ei haastateltavien mielestä suinkaan ole kaventumassa, vaan osa huomaa ilmiön nykyään myös suomalaisten nimekkäiden, sekä muiden kotimaisten artistiryhmien välillä. Yksi haastateltava pohtii ulkomaalaisten parempien olojen johtuvan siitä, että ennakkotoukanto tehdään tarkemmin. Tähän on haastateltavan mukaan usein syynä se, että ulkomaiset haluavat välttää turhia yllätyksiä kiertueellaan. Kahden haastateltavan mielestä kotimaiset, ei niin nimekkäät artistiryhmät eivät myöskään ehkä aina osaa vaatia asioita ennakkoon, ja jäävät sen takia vähemmälle huomiolle. Viisi kuudesta haastateltavasta kuitenkin näkee, että takatiloista noin puolet menee nimekkäälle artistille, ja kaikki loput artistiryhmät laitetaan sinne, minne jää tilaa.

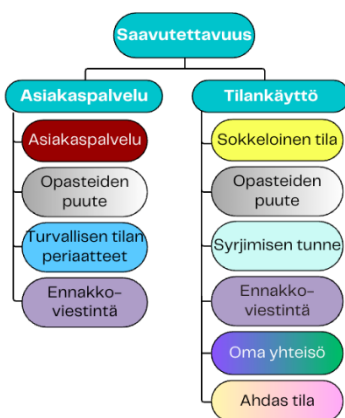
Vaikka eriarvoisuus on nähtävissä, haastateltavat artistit kuitenkin antavat ymmärrystä ulkomaisillekin artisteille. Arvellaan, että artistit itse harvemmin toivovat toistensa välille niin suurta eriarvoisuutta, kuin järjestäjät valinnoillaan tekevät. Useat ulkomaiset artistit haluavat verkostoitua myös paikallisten kanssa. Yhden haastateltavan mielestä takatila on ainoa paikka, missä artistit voivat tavata ihmisiä. Tästä syystä hän toivoisi tapahtumanjärjestäjien pitävän järjen mukana takatiloja, ja sen toimintoja suunniteltaessa.

7.4 Saavutettavuus takatiloissa

Viimeisenä teemana on **saavutettavuus**. Haastateltavilta selvitetään, saavatko he omien kokemuksiansa mukaan tarpeeksi ennakkotietoa tulevasta tapahtumasta sen esteettömyyden, tai muuten tilan puitteiden, tai toimintojen osalta. Samassa yhteydessä kysytään kehityskohteita ennakkotiedottamisen osalta. Toisena kysymyksenä tässä teemassa on opasteiden tärkeys takatiloissa työskentelyn kannalta. Haastateltavat pääsevät myös pohtimaan, minkä tyyppisiä opasteita he kaipaisivat lisää takatiloihin. Saavutettavuuteen liittyvä aineisto on mind mapissa luokiteltu asiakaspalvelun ja tilankäytön aihepiireihin (kuva 10).

Kaikki haastateltavat kokee ennakkoviestinnän tärkeänä osana tulevaa festivaalia, ja siellä esiintymistä. Tiedottaminen artistiryhmille on kaikkien haastateltavien mielestä vaihtelevaa: Viisi kuudesta festivaalista kertoo eroja syntyvän isompien, ja pienempien festivaalien välille. Pienemmät maakuntafestivaalit eivät useinkaan viesti artistiryhmien kanssa kovinkaan paljoa, verrattuna taas isompiin, mistä tietoa saa lähes poikkeuksetta huomattavasti enemmän. Viisi haastateltavaa toivoisi saavansa enemmän tietoa takatilojen rakenteesta, ja puitteista. Työntekoa helpottaisi tieto siitä, sijaitsevatko takatilat asfaltilla vai nurmella, miltä takatilat fyysisesti näyttävät ja miten alueella liikutaan. Festivaalien olosuhteet kuitenkin ymmärretään myös tässä tilanteessa. Kolmelle haastateltavalle on selvää, että alue voi muuttua paljonkin tapahtuman aikana, riippuen eri artistien erilaisista tarpeista, tai esimerkiksi sääoloista. Takatilan kartta olisi kaikille toivottava parannus ennakkoviestinnän osalta. Kaikki haastateltavat myös kokevat, että työnteko olisi sujuvampaa, jos takatilojen rakenne olisi ennakkoon tiedossa.

Opasteiden osalta kaikki kokevat, ettei opasteiden määrä riitä takaamaan sujuvaa kulkemista takatiloissa. Takatiloja kuvaillaan sokkeloisiksi, missä navigointi eri paikkoihin on usein hankalaa. Takatilojen portilla toivottaisiin olevan kunnon opasteet, mistä pukuhuoneet, catering-teltha, lava ja vessat löytyvät. Myös yleisöalueelle vievät kulkuaukot ovat usein hukassa.



Kuva 10. Saavutettavuuden luokittelu mind mapin avulla

Haastateltavilta tiedustellaan, voidaanko opastavalla henkilökunnalla korjata opasteiden puutteita. Henkilökunnan koetaan olevan usein piilossa aitojen takana, ja viisi haastateltavaa kokee pelkäänsä takatiloihin saapumisen tästä syystä ongelmallisena. Suurin osa ei tiedä, missä henkilökunta on, koska tilojen sijaintia ei ole opastein merkitty. Haastateltava numero 6 arvelee, ettei artistit aina huomaa henkilökunnan puutetta tilassa. Hänen mukaansa osa artisteista on vähemmän suorassa kontaktissa festivaalin henkilökuntaan. Haastateltava täsmentää, että artistien mukana kulkeva crew sen sijaan hoitaa monesti artistin juoksevia asioita. Tästä syystä heillä on yllättäviä tarpeita, ja kysymyksiä aina kysyttävänä. Tässä tapauksessa näkyvän henkilökunnan puute hidastaa työnte-koa, ja tekee siitä hankalaa.

Yksi haastateltava kokee henkilökunnan piilottamisen näkyvän myös yhteisöllisyyden puutteena, ja kireämpänä ilmapiirinä. Tässä yhteydessä hän kokee palvelun suunnittelun olevan jotain muuta, kuin vieraanvaraisuutta. Haastateltavan mukaan artistien takahuoneiden toimintojen takaamisen kuuluisi lähtökohtaisesti pohjautua vieraanvaraisuuteen, niin kuin artistiryhmän ennakoon lähet- tämä hospitality rider nimensä mukaisesti asian ilmaisee.

Opasteiden puutetta helpottaa se, että eri festivaalien takatilat ovat vuosittain suurimmaksi osin fyysisesti samassa paikassa, ja usein takatilojen rakenne on vuodesta toiseen sama. Keskuste- luissa kuitenkin korostuu tilanteet, missä festivaalialuetta on radikaalisti muutettu, ja mitään tausta- tietoa takatiloista ei ole saatavilla. Opasteiden puutteeseen liittyvistä keskusteluista voi nostaa muutaman sitaatin olemassa olevaa tilannetta kuvaamaan:

” Että aika useinhan se on sitä, että sä meet sinne, ja sitten sä pysähdyt, ja sit sä rupeat niinku katsomaan silleen kysyvästi ympäri, että mitäs nyt tehdään” (Haastateltava numero 1).

” Mitä kautta me päästään yleisön puolelle, missä ne just ne portit on, että tätä tietoa on niinku aika harvoin” (Haastateltava numero 2).

” Mä tulin XXX bakkärille niin mä en ihan oikeasti osannut kulkea sieltä. Kun tulin sinne, niin mä olin silleen, että pitääkö tonne konteille mennä tän rinteen läpi. Niinku joku pöpelikkörinne, että mistä tonne sitten mennään. Mietin vaan, että kuinka moni mua kömpelömpi, humalai- sempi on (siitä) mennyt.” (Haastateltava numero 5.)

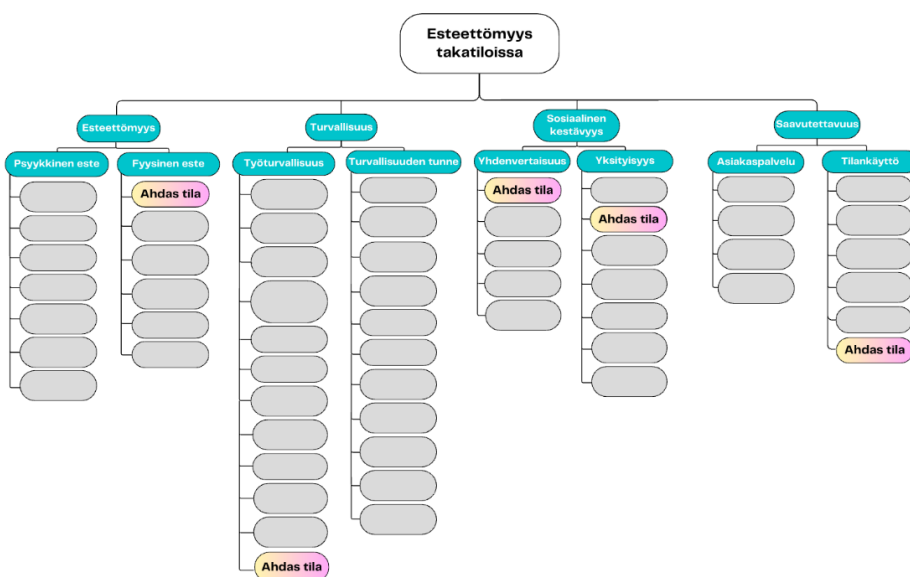
Opasteiden, ja henkilökunnan puute kuuluu olevan artistien takatiloissa tilojen ahtauden lisäksi merkittävä este. Yksi haastateltavista kertoo jokaisen kysytyyn reitin olevan merkki puuttuvasta opasteesta. Toinen haastateltava nostaa samassa yhteydessä esiin huolen siitä, jos takatiloissa sattuisi jotain, ja sieltä täytyisi poistua. Haastateltavan mukaan kovinkaan monessa paikassa ei ole selvää, kuka sellaisessa tilanteessa festivaalin omasta henkilökunnasta vastaa takatilojen käyttä- jien ohjeistuksesta. Myöskään mitään selkeää tietoa ei yleensä ole olemassa, mihin takatiloista täytyisi poistua. Haastateltavalle opasteiden, ja henkilökunnan puute näkyy täten myös turvalli- suusuhkana.

8 Pohdinta ja yhteenveto

8.1 Onko artistien takatiloissa puutteita esteettömyyden osalta?

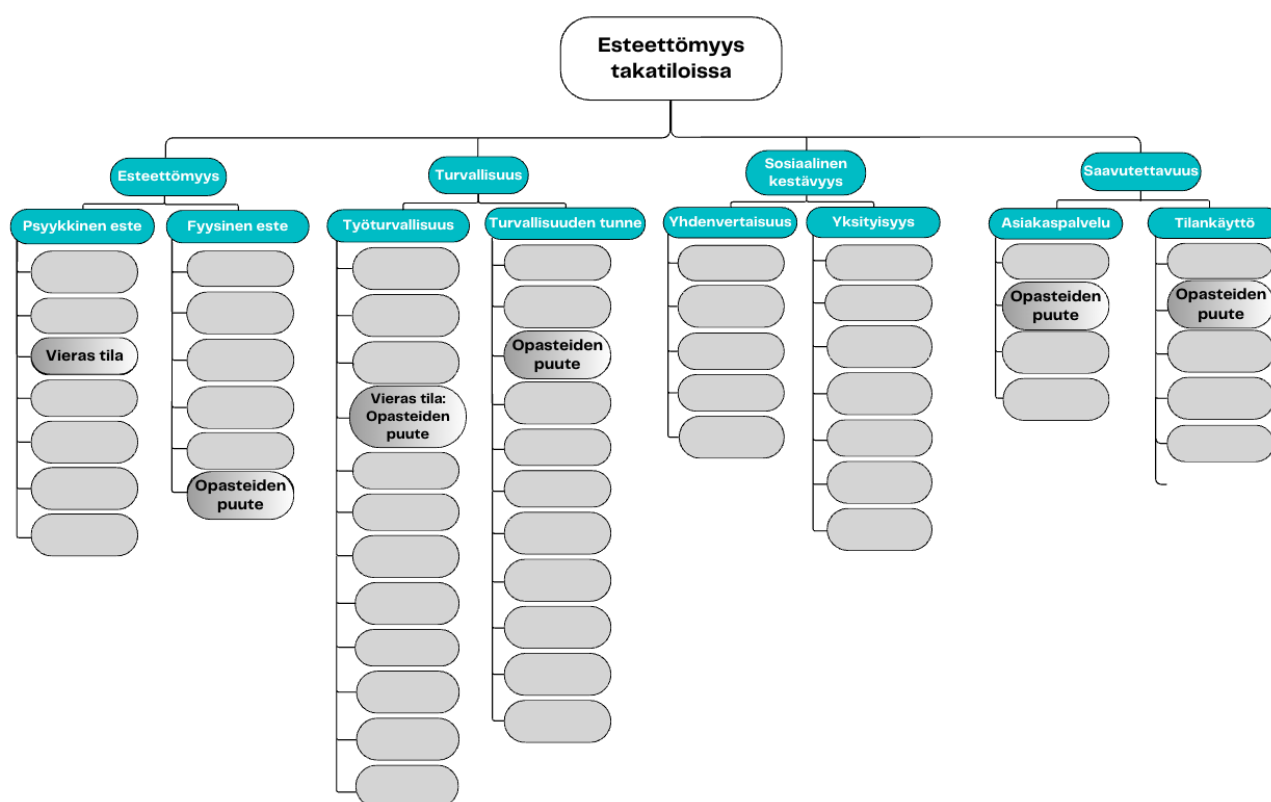
Tutkimus toi esiin fyysisen esteettömyyden puutteita, mitä eri käyttäjät kokevat työssään artistien takatiloissa. Kuten luvussa 1 kerrottiin, takatilojen kokoon vaikuttaa maan vuokran kustannukset, ja takatilat sijaitsevat usein esiintymislavan välittömässä läheisyydessä. Tällaisessa tilanteessa maaston muotoihin ei pystytä vaikuttamaan aluesuunnittelulla, ja epätasaisuuksia on yritettävä korjata esimerkiksi maastonsuojalevyillä. Onkin hyvä kysymys, olisiko takatilojen siirto kauemmaksi kustannusten noususta (ks. 1) huolimatta järkevää, paremman asiakaskokemuksen tarjoamiseksi. Toisaalta artistiryhmät pitävät haastattelujen perusteella festivaalioloja lähtökohtaisesti aina puutteellisina, eikä se silti näytä vaikuttavan heidän työhönsä juurikaan. Tapahtumien kannattaisikin pohtia, kumpi on vähemmän haittaa aiheuttava vaihtoehto: Takatilat, jotka sijaitsevat kauempana esiintymislavasta, vai esteellinen tila lähellä esiintymislavaa.

Vaikka haastateltavat kuvailivat esteettömyyden tarkoittavan pääasiassa liikkumiseen liittyviä seikkoja, heidän oman työnsä kannalta löytyneet esteet eivät lopulta liittyneetkään niin vahvasti liikkumiseen. Suurin este liittyi tilojen kokoon, ja pienistä tiloista aiheutuviin lieveilmiöihin. Ahtaassa tilassa mutkaton toimiminen ei toteudu (vrt.3.1). Liian ahtaat tilat, missä on liikaa väkeä, vaikeuttaa myös keskittymistä, ja ihmisen oikeutta yksityisyyteen. Työtehtävien suorittaminen samassa tilassa voi olla jopa mahdotonta väen paljouden, ja rauhattomuuden takia. Tällaisessa tilanteessa sosiaalinen saavutettavuus ei toteudu. Näin ollen voidaan todeta ahtaiden tilojen vaikuttavan esteettömyyden lisäksi myös turvallisuuteen, sosiaaliseen kestävyys ja saavutettavuuteen (kuva 11).



Kuva 11. Ahtaiden tilojen vaikutukset eri luokissa.

Tutkimuksessa esiin noussut heikko opastetilanne on huomattava puute fyysisen esteettömyyden osalta. Opasteiden osalta haastateltavat kuitenkin kokivat tuttujen paikkojen korjaavan heikkoa opastetilannetta, ja tutut paikat toivat heille turvallisuuden tunnetta. Uskoisin opasteiden puutteiden tuoman haitan näkyvän erityisesti ulkomaisten artistiryhmien keskuudessa. Haastateltujen kertoma voi ajatella myös käänteisesti. Se tarkoittaa, että ulkomaiselle esiintyjälle suomalaiset festivaalit, tai niissä työskentelevät työntekijät eivät ole tuttuja. Tässä tilanteessa kohde on käyttäjälleen vieras, ja mahdollisesti myös turvaton. Tällöin opasteiden, ja ennakkoon toimitettavien takatilojen karttojen merkitys korostuu. Huonosti opastettu tila ei ole saavutettava: Jokainen tilan toiminto tai paikka, mihin ei ole opastetta, tekee tilasta saman verran saavuttamattoman.



Kuva 12. Opasteiden puutteen vaikutukset eri luokkissa

Tilaan on myös ehkä turvallisempi tulla, kun siitä tietää jotain ennakkoon. Yllätykset saattavat myös tuntua suuremmilta tilanteessa, missä henkilö ei tiedä miten asiat toimii, ja kuka niitä lopulta hoitaa. Tämä voi myös osaltaan selittää sitä, miksi ulkomaisia artisteja yleensä tuotetaan ennakolta tarkemmin. Ennakkoon viestimisen eroja ulkomaisten ja kotimaisten välillä ei ehkä voi täysin selittää tutuilla ihmisillä, ja ympäristöillä. Mistä erot sitten johtuvat, onkin mielenkiintoinen kysymys. Suomen perustuslaki kieltää ihmisten eriarvoisen kohtelun, ja katsoo ihmisten erilaisen kohtelun syrjinnäksi (ks. 4.1). Ennakkoviestinnän kohdistaminen tasapuolisesti kaikille takaa mahdollisuuden tustua takatiloihin, ja niiden toimintoihin ennakolta. Saavutettavalle viestinnälle on nykypäivänä

tarvetta (ks. 3.4, 3.5). Pelkistä opasteista ei välttämättä ole hyötyä lukihäiriöiselle, tai heikkonäköiselle, mutta ennakkoon saatu tieto auttaa tilan tulevaa käyttäjää valmistautumaan tilanteeseen. Tapahtumanjärjestäjä ei voi tietää artistiryhmän kaikista taustoista päättäkseen kenelle hän viestii vähemmän, ja kenelle enemmän. Myös oman ryhmän tuoma turva ohi järjestyksenvalvonnan selityneellä, ettei vieraista puitteista koskaan tiedä. Haastateltavien mielestä oma yhteisö tuo parhaan turvan paikassa, kuin paikassa. Yhteisöllisyys alalla yleensä kuuluikin olevan tärkeä teema artistiryhmille. Myös se, että eriarvoiset puitteet saivat ymmärrystä haastateltavilta, kertoo suvaitsevasta työympäristöstä. Käyttäjien puolelta takatilojen käyttäjien keskinäinen tunnelma vaikuttaa siis olevan sosiaalisesti kestäväällä pohjalla. Opasteiden puutteen ja vieraan tilan voidaan siis todeta vaikuttavan esteettömyyteen, turvallisuuteen ja saavutettavuuteen (kuva 12).

8.2 Miten sosiaalinen kestävyys näkyy artistien takatiloissa?

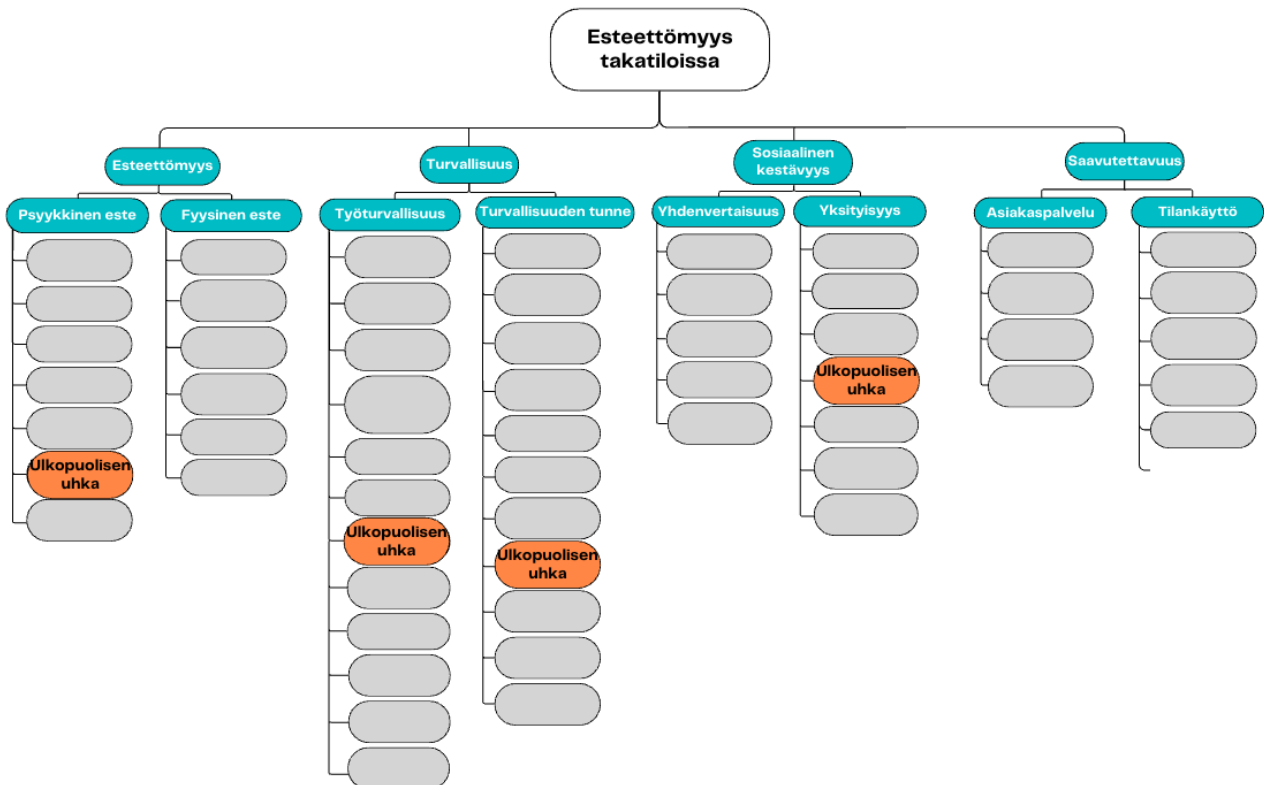
Sosiaalisesti saavutettava tila tai palvelu perustuu nimenomaan ihmisen oikeuteen saada yksityisyyttä (ks. 3.2), mikä puolestaan tuo käyttäjille tunteen turvallisesta tilasta (ks. 3.3). Tila ei ole myöskään turvallinen, jos ihminen ei saa määritellä omaa tilan tarvettaan mitenkään. Jos samassa tilassa on myös käytössä turvallisemman tilan periaatteet, ristiriitatilanne on valmis. Turvallisempi tila takaisi käyttäjälleen turvallisuuden tunteen, ja mahdollisuuden toteuttaa itseään (ks. 3.2, 3.3). Ahtaissa tiloissa työskentely takatiloissa johtuu monesti siitä, että nimekkäämmät artistit saavat suuren määrän tilojen kokonaiskapasiteetista. Kun muut ryhmät jakavat jäljelle jääneet tilat, yhdenvertaisuus ei toteudu, ja muut ryhmät kokevat osaltaan syrjintää.

Turvallisemman tilan periaatteet tukevat tällaista yhteisöllistä ajattelutapaa (3.3). Turvallisen tilan periaatteet olivat myös haastateltaville myönteinen lisä takatiloihin. Tämä muistuttaa tilasuunnittelijaa siitä, että turvallisuutta sen kaikissa muodoissaan kaivataan osana hyvin suunniteltuja takatiloja. Festivaalien takatilojen käyttäjät ovat monimuotoinen ryhmä eri ammattikunnan, sukupuolen, ja kansalaisuuksien edustajia (ks. 4.8, 5.1 & 5.8.). Inklusion tarkoittaessa yhdenvertaisuutta, ja ihmisten osallistamista erilaisuudesta huolimatta (ks. 4.8), vaikuttaakin siltä, että haastattelujen perusteella tilan käyttäjien toiveena on edistää inklusiivisen ympäristön toteutumista. Jos tapahtuman järjestäjä pyrkisi toimimaan sosiaalisesti vastuullisesti monimuotoisuuden osalta (ks. 4.8.), järjestäjän tulisi pohtia miksi osa artistiryhmistä kokee silti samassa tilassa syrjintää.

8.3 Onko takatilojen turvallisuudella ja esteettömyydellä yhteys?

Kuten luvussa 5.3 kerrottiin, artistien takatilat ovat lähtökohtaisesti esteelliset näkösuojien, ja meteliä ehkäisevien työmaakonttien osalta. Artistien tarve suojatuille tiloille on perusteltua haastatelussa ilmi tulleen ulkopuolisen uhan, ja metelin takia. Artisti on ennen esitystä haavoittuvassa tilassa, ja tarvitsee vireytyäkseen rauhallista tilaa (ks. 5.4). Vireytyminen voi olla haasteellista

kovassa metelissä, tai jos mielessä pyörii myös ulkopuolisen tilaan pääsyn uhka. Ulkopuolisen uhan torjuminen erilaisin estein on artistin näkökulmasta työturvallisuutta. Esiintyminen on artistin työ. Työturvallisuuslain puoltaessa erilaisia esteettömiä ratkaisuja, suositusta ei kuitenkaan voi kirjaimellisesti näiltä osin soveltaa takatiloihin (vrt. 4.3). Työturvallisuuslain mukaan järjestäjän tulisi kuitenkin taata kaikille yhdenvertaiset ja turvalliset työolot (ks. 4.3). Ulkopuolisen henkilön uhka luo artistille psyykkisen esteen takatilaan, ja se myös uhkaa hänen oikeuttansa yksityisyyteen. Erilaisin estein luotu yksityinen tila näyttää olevan erityisen tärkeää takatiloissa ihan kaikille tilankäyttäjille. Haastatteluissa ilmi käynyt väsymys festivaalikiertueen aikana lisää omalta osaltaan yksityisyyden tarvetta. Artistiryhmät tarvitsevat lepoa siellä, missä sitä vaan on saatavilla. Ainakin Tuska festivaalilla levon tarve ymmärretään (ks.5.6). Se ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että takatiloissa olisi tilaa turvalliselle, yksityiselle lepopaikalle. Ulkopuolisen uhan voidaankin katsoa vaikuttavan sekä esteettömyyteen, turvallisuuteen, ja sosiaaliseen kestävyys (kuva 13).



Kuva 13. Ulkopuolisen uhan vaikutukset eri luokissa

8.4 Näkykö asiakasymmärrys artistien takatiloissa?

Haastateltavat todistivat tarpeiden merkityksen arjessa omalla kohdallaan todeksi. Tämä tukee Maslow'n tarvehierarkian eri osioita hämmästyttävän hyvin (ks. 5.5.1). Lopulta artistien asianmukaisen vieraanvaraisuuden järjestämiseen riittää se, että tilan käyttäjien perustarpeista pidetään huolta. Maslow'n tarvehierarkiassa todetaan: Ylimmälle tasolle päästäkseen, alemmat tarpeet tulee

ensin täyttyä (ks. 5.5.1). Tämä näkyy erityisesti artistin työssä, missä takatilan tulee taata artistille ruokaa, lepoa, turvallista tilaa ilman ulkopuolisen uhkaa, ja ennen kaikkea mahdollisuutta keskittyä siihen hetkeen, kun artisti menee lavalle. Toisaalta tilanne on aivan sama henkilöllä, joka vastaa tulevan konsertin tekniikasta, tai hoitaa artistin puvustusta, tai virittää soittimia. Esiintyminen on myös mukana kulkevalle crewlle päivän tärkein työsuoritus. Virheetön suoritus vaatii perushuoltoa, ja keskittymisen mahdollisuutta.

Haastateltavat, ja tapahtumanjärjestäjät tuntevat olevan yhtä mieltä siitä, että takatilat ovat eri ammattikuntien työtila, sekä myös artistien pukuhuone (ks. 5.1). Tapahtumanjärjestäjien keskittyessä siihen, että takatiloista saadaan mahdollisimman näkösuojattu ja eristetty, järjestäjä kuitenkin usein samalla piilottaa myös oman henkilökuntansa huolellisesti artistien näkymättömiin. Saavutettava asiakaspalvelu on mahdollista ainoastaan silloin, jos asiakaspalvelijat ovat käytettävissä, ja helposti löydettävissä. Vaikka oma henkilökunta on tilassa, palvelu voi silti olla artistilähtöistä, ja artistin rauha on tässäkin tapauksessa turvassa (vrt. 5.5) Tutkimuksessa ei myöskään ollut viitteitä siitä, että artistiryhmät kokisivat festivaalien takatilojen työntekijöiden läsnäoloa mitenkään häiritseväksi. Tämä taas tukee ajatusta siitä, että vieraanvaraisuudesta huolehtiminen on takatilojen asiakaskunnalle, eli artistiryhmille merkityksellistä.

8.5 Tutkimuksen merkitys Tuska festivaaleille, ja kehitysehdotukset

Tutkimus tarjosi Tuska festivaaleille syvällisempää tietoa artistitilojen käyttäjien tarpeista, toiveista ja näkemyksistä tilasuunnittelun näkökulmasta. Tuska festivaali saa hyviä kehitysehdotuksia artistitilojen suunnitteluun esteettömyyden, ja saavutettavuuden osalta. Kehitysehdotukset palvelevat kaikkia muitakin festivaaleja, ja tarjoaa myös hyvän näkymän asiakasymmärryksen syventämiseen artistituotannossa.

Keskeisimmät kehitysehdotukset lähitulevaisuuden osalta liittyvät haastateltavien korostamiin teemoihin. Ensimmäinen kehitysehdotus liittyy tilasuunnitteluun. Tilasuunnittelussa tulisi jatkossa keskittyä enemmän eri käyttäjien tarpeiden kartoittamiseen, ja tilan määrän optimointiin. Kun käyttäjien tarpeet työtehtävien suorittamiseen on selvillä, tilojen oikea koko on helpompi hahmottaa. Suunnittelussa tulisi myös käyttää apuna työturvallisuusmääräyksiä. Yksi hyvä ohjenuora tilasuunnittelussa voisi olla Maslowin tarvehierarkian soveltaminen käytäntöön. Pohtimalla mitä ihminen tarvitsee, voidaan hahmottaa kriittisimmät tarpeet, mitkä tulisi tarjota jokaiselle tilan käyttäjälle hänen ominaisuuksistaan riippumatta. Jokaisen ihmisen tulisi päästä mutkattomasti vessaan, saada ruokaa, ja päästä tilaan missä hän saa rauhaa, ja yksityisyyttä. Näin ollen Tuska festivaalin kannattaisi pohtia takatilojen osalta invavessan tarvetta, sekä esimerkiksi liikuteltavan rampin mahdollisuutta työmaakonttien kynnysten tai artistiruokateltan saavutettavuuden parantamiseksi.

Toinen kehitysehdotus on opasteiden kokonaisvaltainen tarvekartoittaminen takatilojen portilta esiintymislavalle saakka. Opasteiden tarve tulisi pohtia asiakaspulun pohjalta, jotta kaikki artistiryhmän tarvitsemat palvelut olisivat selkeästi opastettuja. Opastuksessa tulisi myös ottaa huomioon eri kieliset käyttäjät. Tuska festivaalien ulkomaisten artistien osuuden ollessa huomattavan suuri, opasteiden tarvetta ei voi tarpeeksi korostaa.

Kolmas kehitysehdotus on palvelun laadun parantaminen takatiloissa. Tilasuunnittelun avulla asiakaspalvelupisteiden sijainti tulisi kartoittaa niin, että kuka vaan tilassa oleskeleva voi helposti löytää takatilan työntekijät. Takatilan työntekijöillä kannattaisi olla jonkinlainen tunniste, millä heidät erottaa muista tilassa oleskelevista henkilöistä.

Turvallisemman tilan periaatteet voisi olla järkevä runko palvelun laadun kartoittamiselle. Turvallisemman tilan periaatteet takatiloissa tulisi miettiä takatilojen tarpeita vastaavaksi. Niin sanotut yleiset ohjeet eivät välttämättä kohdistu juuri takatilojen tarpeisiin. Yhdenvertaisen palvelun tulisi ehdottomasti olla turvallisemman tilan periaatteiden kärkipäässä. Vaikka eri artisteille olisi erilaisia sopimuksia takatilojen puitteista, se ei kuitenkaan saisi näkyä palvelun tasossa, eikä erilaisia puitteita saisi tilassa korostaa. Kiinnittämällä huomiota työntekijöiden omiin asenteisiin, puite-erot tai artistiryhmien eriarvoinen kohtelu ei välttämättä tulisi myöskään niin korostetusti esille.

9 Yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin festivaalien artistien takatilojen esteettömyyden kehittämisen tarpeita tilan eri käyttäjät huomioiden. Työssä keskityttiin artistien takatiloihin, ja yleisöalueiden esteettömyys rajattiin tutkimuksesta pois. Työn avulla haluttiin syventää ymmärrystä siitä, mitä esteettömiä ratkaisuja takatilojen käyttäjät kokevat tarvitsevansa, ja minkälaisia kokemuksia heillä on takatilojen esteettömyyden nykytilasta. Tutkimuksen avulla pystyttiin tekemään kehitysehdotuksia toimeksiantajalle takatilojen kehitystarpeista esteettömyyden osalta. Tavoitteena oli saada selville, löytyykö sellaista teoreettista viitekehystä, minkä perusteella takatilojen esteettömyyttä eri muodoissaan tulisi kehittää. Tietoperusta rajattiin käsittelemään esteettömyyden yleisiä suosituksia, turvallisuuden näkökulmaa, sekä sosiaalisen kestävyuden näkökulmaa. Tietoperustassa kuvattiin takatilojen toiminnot ja nykytila tapahtumanjärjestäjän näkökulmasta, jotta pystyttiin muodostamaan kokonaiskuva takatilojen tämänhetkisistä toiminnoista.

Työn tietoperusta koostui esteettömyyden käsitteen erilaisista määritelmistä, ja esteettömyyteen liittyvistä suosituksista ja määräyksistä. Esteettömyys käsitteenä pitää sisällään liikkumiseen liittyvien esteiden lisäksi myös esimerkiksi erilaisiin aisteihin ja hahmottamiseen liittyvät esteet. Esteettömyyteen liitettiin myös aineeton ympäristö, mikä sisältää palveluun ja viestintään liittyviä esteitä, eli saavutettavuuden osa-alueet. Esteettömyys liitettiin tietoperustassa turvallisuuteen työturvallisuuden kautta: Takatilojen ollessa työtiloja, ne ovat myös työturvallisuusmääräysten piirissä. Näin ollen esteettömien palveluiden kehittämisen tarve pystyttiin liittämään osaksi suomalaista lainsäädäntöä, ja työhyvinvointia. Sosiaalinen kestävyys oli myös keskeinen käsite esteettömyyttä tutkittaessa. YK:n mukaan vammaisuuden käsittely on nykypäivänä ihmisoikeuskysymys, eikä ainoastaan lääketieteellinen seikka. Ihmisoikeudet taas ovat osa yhdenvertaisuutta. Sosiaalinen kestävyys kyttyy ihmisten hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen, mikä osaltaan vahvistaa esteettömien ratkaisujen tärkeyttä ympäristössä, missä vastuullisuustyö on osa yrityksen arkipäivää. Yhdenvertaiseen ympäristöön kuuluu usein myös turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteiden taustoja tutkimalla sosiaalisen kestävyuden osuus esteettömyyden suunnittelussa vahvistui, ja näin aihepiiri pystyttiin liittämään myös muuhun turvallisuusajatteluun.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena teemahaastatteluiden muodossa. Teemahaastatteluihin osallistui kuusi eri ammattiryhmän edustajaa, jotka ovat työskennelleet eri festivaalien takatiloissa viime vuosien aikana. Haastateltavat olivat eri alojen ammattilaisia, jotka työskentelevät artistien takatiloissa osana artistiryhmää. Osa haastateltavista oli artisteja, ja osa muiden ammattikuntien edustajia. Haastateltavien kanssa keskusteltiin tietoperustaa sivuavien kysymysten avulla erilaisista esteettömyyden muodoista. Ensin kysyttiin esteettömyyden nykytilasta ja sen vaikutuksista työntekoon. Haastateltavat kertoivat kokemuksiaan esteettömyydestä takatilojen osalta, ja

saivat myös esittää kehitysehdotuksia aihepiirien osalta. Sen jälkeen keskusteltiin takatilojen turvallisuudesta, ja sen vaikutuksista työntekoon. Pohdittiin, mitä turvallisuus eri ammattikunnan edustajille merkitsi takatiloissa. Turvallisuudesta siirryttiin turvallisemman tilan periaatteisiin, ja haastateltavat pääsivät myös kertomaan, kokevatko he tullessa kohdelluiksi yhdenvertaisesti takatiloissa. Lopuksi keskusteltiin vielä tilan opasteista, ennakkoviestinnästä ja asiakaspalvelusta takatiloissa. Haastatteluista nousi esiin muutamia epäkohtia esteettömyyden osalta. Epäkohdat eivät lopulta liittyneetkään niin vahvasti liikkumiseen, vaan suurimpia puutteita haastateltavien mielestä oli ahtaat tilat, ja opasteiden sekä näkyvän henkilökunnan puute. Myös turvallisuus eri muodoissaan oli haastateltaville tärkeä teema. Tämä kertoo tiettyjen esteiden tarpeesta käyttäjien toivossa tilasta löytyvän näkösuojaa, ja mahdollisuutta yksityisyyteen.

Näin ollen esteettömyyttä ei voida tarkastella suoraviivaisesti esteettömyydestä kertovien oppaiden avulla, vaan tilan normaalista tapahtuma-alueesta poikkeava käyttötarkoitus vaatii erityishuomiota. Tutkimus toi myös esiin puutteita yhdenvertaisuuden osalta, kun haastateltavat kokivat etenkin ulkomaisten esiintyjien saavan kohdennetumpaa palvelua takatiloissa. Tämä vahvistaa ymmärrystä siitä, että toimintatapoja tulisi kehittää tasa-arvoisemmiksi tilan käyttäjien taustoista, tai statuksesta riippumatta. Syrjimistä kokevalle takatila ei myöskään ollut turvallinen ympäristö, mikä taas on ristiriidassa turvallisemman tilan periaatteita vastaan. Turvallisemman tilan periaatteiden tulisi suojella tilan käyttäjää niin fyysisiltä, kuin psyykkisiltäkin uhilta.

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää tilojen ja palveluiden suunnittelussa festivaalien takatilojen osalta. Jos festivaali haluaa edistää vastuullisuustyössään yhdenvertaisuutta, sen tulisi olla mahdollista kaikille festivaalin kävijöille, yleisön lisäksi myös artistiryhmille. Yhden opinnäytetyön laajuus ei riitä käsittelemään kaikkia aihealueita kovinkaan syvällisesti. Toisaalta työn avulla on saatu suhteellisen yhdenmukainen näyte niistä seikoista, mitä festivaalien takatilojen suunnittelussa kannattaisi ensisijaisesti kehittää. Kriittisimmät kehityskohteet, kuten opasteiden puute, liian pienet työtilat, turvallisuuden tunne tilassa, ja asiakaspalvelun näkymättömyys olivat kaikille haastateltaville tärkeitä teemoja.

9.1 Oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyön avulla olen saanut mahdollisuuden kuulla takatilojen asiakkaiden näkemyksiä tilojen ja palvelun toimivuudesta. Vaikka olen työskennellyt Tuskan, ja monen muun festivaalin takatiloissa jo vuosia, tutkimuksen tuoma asiakasymmärrys on tuonut paljon uutta pohdittavaa takatilojen suunnittelun suhteen. Aiheen valinta on ollut sinällään nopea prosessi, joskin aihe hieman muuttunut suunnitteluprosessin edetessä. Vaikeinta opinnäytetyössä on ollut aiheen, sekä tutkimusongelman rajaaminen. Tämä on näkynyt myös tietoperustan kasaamisessa, mistä on täytynyt matkan varrella karsia pitkiä pätkiä pois. Lopulta kuitenkin ylimääräinen teorian opiskelu on tuonut

paljon uutta tietoa sekä esteettömyydestä yleensä, ja myös valtavasti tietoa kestävästä kehityksestä. Opinnäytetyön ohessa, ja aihetta rajatessa olen myös oppinut paljon yritysten vastuullisuustyöstä, mikä on osoittautunut paljon vaativammaksi, kuin olen opiskeluiden pohjalta sen oletanut olevan. Yritysten vastuullisuustyöhön tutustuttua olenkin lopulta päätenyt käyttämään termiä vastuullisuus hyvin harkiten, ja olen myös jättänyt vastuullisuuden teemat sivuosaan opinnäytetyössä.

Opinnäytetyö on valmistunut aikataulussa, ja aikataulu työn valmistumisen suhteen on ollut alun perin realistisesti suunniteltu. Pienempien tehtävien aikataulut on ollut haastavampaa: Koska opinnäytetyössä on käytetty paljon asiantuntijalähteitä, niiden kerääminen, ja käsittely on ollut aikaa vievää. Parhaiten aikataulussa on pysynyt silloin, kun työn tekeminen on ollut täysin itsenäistä, toisin sanoen muista riippumatonta.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön avulla olen ymmärtänyt, kuinka monisyinen käsite esteettömyys itsessään on, ja kuinka paljon erilaisia käsityksiä eri ihmisillä esteettömyydestä on. Vaikka opinnäytetyön tulokset ovat mielestäni käyttökelpoiset, ja työ on onnistunut, olen myös ymmärtänyt esteettömyyden kehittämisen rajoitteet festivaaleilla artistien takatiloissa. Opinnäytetyö on kuitenkin antanut itselleni viitteitä siitä, minkälaisiin seikkoihin kannattaisi kiinnittää huomiota, vaikka kaikkea ei kerralla pystyisikään korjata.

Lähteet

Arjas, P., Atena kustannus & Balto Print. 2014. Varmasti lavalle: Muusikoiden esiintymisvalmennus. Ensimmäinen painos. 1. painos. Atena. Jyväskylä. Luettu: 30.3.2025.

Autismiliitto s.a. Esteettömyys. Luettavissa: <https://autismiliitto.fi/materiaalia/esteettomyys/>. Luettu: 8.1.2025.

Cambridge University Press & Assessment 2025. Accessibility. Luettavissa: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/accessibility#google_vignette. Luettu: 15.1.2025.

CFI s.a. Maslow's Hierarchy of Needs. A framework for human motivation. Luettavissa: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/management/maslows-hierarchy-of-needs/>. Luettu: 23.1.2025.

Dindar, K., Kämäräinen, A., Kilpiä, A., Kärnä, E., Pihlainen, K. & Pukki, H. 2025. Autismikirjo eri elämänvaiheissa: Kasvatus, koulutus, työelämä ja palvelut. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 25.3.2025.

Ferdinand, N. & Kitchin, P. J. 2022. Events management: An international approach. 3rd edition. SAGE Publications Ltd. London. Luettu: 30.1.2025.

Gustafsson, H. 2024. YK:n vammaissopimus käyttöön! – käsikirja. Invalidiliitto. Luettavissa: https://www.invalidiliitto.fi/sites/default/files/2024-03/YK_vammaissopimus_2024.pdf. Luettu: 5.1.2025.

Hakala, J. T. 2024. Laadullisen tutkimuksen ABC: Menetelmäopas opinnäytteen tekijälle. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 25.3.2025.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 2. painos. Gaudeamus. Helsinki. Luettu: 13.3.2025.

Hokkanen, O. 12.3.2025. Backstage host. Tuska festival Oy. Helsinki. Sähköposti.

Huhtaniska, T., Tirronen, J., Turunen, J., Asikainen, A., Ahlavuo, H. & Heinonen, J. 2019. Faktaa ja fiilistä tapahtumatuottajalle. Edita Publishing Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu: 30.3.2025.

Hyypiä, J. 17.2.2025. Designer. Tuska festival Oy. Henkilökohtainen tiedonanto. Helsinki.

Hyypiä, J. 8.4.2025. Designer. Tuska festival Oy. Henkilökohtainen tiedonanto. Helsinki.

- Härmä, T. & Nasib, N. 8.8.2022. Kestävän kehityksen keskeiset käsitteet. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>. Luettu: 10.3.2025.
- Invalidiliitto 22.2.2018. Miten järjestää esteetön tapahtuma? Luettavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/ajankohtaista/miten-jarjestaa-esteeton-tapahtuma>. Luettu: 26.1.2025.
- Invalidiliitto s.a.a. Esteettömyys. Luettavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>. Luettu: 7.1.2025.
- Invalidiliitto s.a.b. Saavutettavuus. Luettavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/tietoa-esteettomyydesta-ja-saavutettavuudesta/saavutettavuus>. Luettu: 9.1.2025.
- Jean-Frédéric 2013. Nuit Boréale 2013 011. Wikimedia Commons. Luettavissa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nuit_Bor%C3%A9ale_2013_011.jpg. Luettu: 6.4.2025.
- Kaartinen, S. & Linnapuomi, A. 2015. Tapahtumia kaikille!: Opas saavutettavan kulttuurifestivaalin järjestämiseen. 2. uudistettu painos. Kulttuuria kaikille -palvelu / Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta; Finland Festivals; Lasipalatsin mediakeskus. Helsinki. Luettu: 15.1.2025.
- Karri, P. 5.3.2025. Production manager. Tuska festival Oy. Sähköposti. Helsinki.
- Karvonen, S. & Uotinen, J. 2024. Sosiaalinen kestävyys. Opetushallitus. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/sosiaalinen-kestavyys>. Luettu: 15.1.2025.
- Kulttuuria kaikille s.a. a. Rakennetun ympäristön esteettömyys. Luettavissa: https://www.kulttuuria-kaikille.fi/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus_rakennetun_ympariston_esteettomyys. Luettu: 5.1.2025.
- Kulttuuria kaikille s.a. b. Turvallisemman tilan periaatteet. Luettavissa: https://www.kulttuuria-kaikille.fi/tietoa_meista_turvallisemman_tilan_periaatteet. Luettu: 17.1.2025.
- Kuźniarska, A., Jedynak, M. & Mania, K. 2024. Organizing Sustainable Development. Taylor & Francis. Luettu: 15.1.2025.
- Lehtonen, T. 18.1.2023. Kestävyys ja vastuullisuus – hengästyttävän laajat näkymät. Luettavissa: <https://blogs.uwasa.fi/ajatusyhteys/2023/01/18/kestavyys-ja-vastuullisuus-%E2%80%92-hengastyt-tavan-laajat-nakymat/>. Vaasan yliopiston blogi. Luettu: 25.1.2025.
- Leko, J. 5.3.2025. Production manager. Flow festival Oy. Helsinki. Sähköposti.

Linked In s.a. Superstruct Entertainment. Luettavissa: <https://www.linkedin.com/company/superstruct-entertainment/about/>. Luettu: 5.1.2025.

Markkanen, J. 3.3.2025. Promoottori. Tuska Festival Oy. Sähköposti. Helsinki.

Merriam-Webster s.a. backstage. Dictionary. Luettavissa: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/backstage>. Luettu 5.1.2025.

Myers, V. 10.12.2015. Diversity is Being Invited to the Party: Inclusion is Being Asked to Dance. AppNexus' inaugural Women's Leadership Forum. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=9gS2VPUk3M&t=335s>. Katsottu: 15.1.2025.

Naukari, K. 9.3.2025. Artist producer. Flow festival Oy. Helsinki. Sähköposti.

Oikeusministeriö s.a. Mitä yhdenvertaisuus on? Luettavissa: <https://yhdenvertaisuus.fi/mita-yhdenvertaisuus-on>. Luettu: 15.1.2025.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.–4. painos. Sanoma Pro Oy. Helsinki. E-kirja. Luettu: 20.3.2025.

Opetushallitus 2025. Yhdenvertaisuus. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/miina-ville-ja-oikeudenmukaisuus/kappalekohtaiset-5>. Luettu: 7.1.2025.

Ottelin, T. 10.3.2025. Artist hospitality manager. Tuska Festival Oy. Helsinki. Sähköposti.

Pressley, A. 21.3.2023. Maslow's hierarchy of need in the digital age. Intelligent data centres. Luettavissa: <https://www.intelligentdatacentres.com/2023/03/21/maslows-hierarchy-of-needs-in-the-digital-age/>. Luettu: 5.3.2025.

Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 17.4.2025.

Puustjärvi, A., Danner, P., Jussila, K., Kippola-Pääkkönen, A., Niutanen, U., Sajaniemi, N. 2024. Aistitiedon käsittelyn vaikeudet: Ymmärrystä ja sujuvampaa arkea. Santalahti. Jyväskylä. Luettu: 7.4.2025.

Pöytäri, M. 31.5.2023. More inclusiveness, equality and competitive advantage with accessibility. Solita. Luettavissa: <https://www.solita.fi/blogs/more-inclusiveness-equality-and-competitive-advantage-with-accessibility/>. Luettu: 26.1.2025.

Riikonen, P. 26.6.2017. Tuska – Metallinmakuista festarointia vuodesta 1998. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/a/20-191629>. Luettu: 5.1.2025.

Ruokolainen, A. s.a. Turvallisemman tilan lähtökohdat. Luettavissa: <https://rauhankasvatus.fi/turvallisemman-tilan-lahtokohdat/>. Luettu: 6.1.2025.

Selovuo, K. 2019. Saavutettavuusopas. 1. painos. Helsinki. Luettu: 25.1.2025.

Sideline sport psychology 17.10.2024. Mastering Pre-performance Routines: The secret to success under the pressure. Luettavissa: <https://www.sidelinepsychology.com/post/mastering-pre-performance-routines-the-secret-to-success-under-pressure>. Luettu: 20.3.2025.

Sinkko-Westerholm, P. 11.2.2025. Helsinki ehti tehdä useita meluisia ”avokonttorikouluja” – Nyt tapahtuu täyskäänös. Helsingin Sanomat. Maksullinen artikkeli. Luettavissa: <https://www.hs.fi/helsinki/art-2000011007407.html>. Luettu: 10.3.2025.

Sitra s.a. Tulevaisuussanasto. Inklusio. Luettavissa: <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/inkluisio/>. Luettu: 15.1.2025.

Smit, B. & Melissen, F. 2018. Sustainable customer experience design: Co-creating experiences in events, tourism and hospitality. Routledge. Abingdon, Oxon. Luettu: 22.1.2025.

Solja, A. 4.3.2025. Senior project manager. Securitas Oy. Helsinki. Sähköposti.

Suomen standardisoimisliitto & Metalliteollisuuden standardisointiyhdistys. 2010. Esteettömyys: Osa 1, Johdanto ja periaatteet tuotteiden, palveluiden ja ympäristöjen suunnitteluun. Suomen Standardoimisliitto. Helsinki. Luettu: 24.1.2025.

Suomen YK-liitto 2015. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja. Somero. Luettavissa: https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf. Luettu: 7.1.2025.

Suomen YK-liitto 2017. Kestävän kehityksen tavoitteet Agenda 2030. Somero. Luettavissa: https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/media/Agenda2030_pikkukirjanen_2017.pdf. Luettu: 6.1.2025.

Talvisto, M. 2022. Backstagella: Artistituottajan käsikirja. 1. painos. Reuna. Kouvola. Luettu: 13.1.2025.

THL 22.3.2024. Melu. Luettavissa: <https://thl.fi/aiheet/ymparistoterveys/melu>. Luettu: 12.3.2025.

Tukes s.a. Palveluntarjoajan velvollisuudet. Luettavissa: <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet>. Luettu: 20.2.2025.

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. E-kirja. Luettu: 25.3.2025.
- Tuska s.a. a. Yleinen info. Luettavissa: <https://tuska.fi/info/>. Luettu: 5.1.2025.
- Tuska s.a. b. Historia. Luettavissa: <https://tuska.fi/meista/historia/>. Luettu: 5.1.2025.
- Tuska s.a. c. Meistä. Luettavissa: <https://tuska.fi/meista/>. Luettu: 5.1.2025.
- Tuska s.a. d. Vastuullisuus. Luettavissa: <https://tuska.fi/meista/vastuullisuus/>. Luettu: 5.1.2025.
- Tuska s.a. e. Tuska KVL. Luettavissa: <https://tuska.fi/tuskakvl/>. Luettu: 12.4.2025.
- Tuska s.a. f. Esteettömyys ja saavutettavuus. Luettavissa: <https://tuska.fi/info/esteettomyys-ja-saavutettavuus/>. Luettu: 5.1.2025.
- Tuska festival 13.2.2024. Tuska 2024 ohjelma on valmis. Facebook. Luettavissa: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=944985636985845&id=100044232529253&set=a.735728987911512>. Luettu: 10.3.2025.
- Työterveyslaitos s.a. Monimuotoisuus ja inklusiivisuus: Mitä ja miksi. Luettavissa: <https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuus-asiantuntijaorganisaatiossa/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuus-mita-ja-miksi>. Luettu: 15.1.2025.
- UN Global Compact Network Finland s.a. Sosiaalinen vastuu. Luettavissa: <https://www.globalcompact.fi/sosiaalinen-vastuu>. Luettu: 25.3.2025.
- Vahtera, J. 3.7.2023. Tuska sen todisti: Metallimusiikki ei ole vain musiikkia. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009694006.html>. Luettu: 11.4.2025.
- Vates-säätiö s.a. Työelämän esteettömyys. Luettavissa: <https://vates.fi/tietopaketti/tyoelaman-esteettomyys/#fyysinenymparisto>. Luettu: 10.1.2025.
- Visit Finland 2024. Inklusiivisen matkailun opas 2024. Luettavissa: <https://www.visitfinland.fi/4b1296/globalassets/visitfinland.fi/vf-julkaisut/2024/inklusiivisen-matkailun-opas.pdf>. Luettu: 15.1.2025.
- VTT Oy 1.2.2023. Mistä on kestävä liiketoiminta tehty? Luettavissa: <https://www.vttresearch.com/fi/uutiset-ja-tarinat/mista-kestava-liiketoiminta-tehty>. Luettu: 12.3.2025.

Väestöliitto 12.9.2024. Et ole yksin. Häirintäyhdyshenkilön opas. Luettavissa: https://www.etoyleykin.fi/wp-content/uploads/2024/09/hairintayhdyshenkilon-opas_2024a.pdf. Luettu: 26.1.2025.

Willingham, AJ 15.8.2023. What is Maslow's hierarchy of needs? A psychology theory, explained. CNN. Luettavissa: <https://edition.cnn.com/world/maslows-hierarchy-of-needs-explained-wellness-cec/index.html>. Luettu: 23.1.2025.

Yhdenvertaisuus s.a. Yhdenvertaisuuslaki. Luettavissa: <https://yhdenvertaisuus.fi/documents/1410853/5002649/Yhdenvertaisuuslaki-suomi.pdf/1bcdda18-5318-4dcf-9c17-1566c1530012/Yhdenvertaisuuslaki-suomi.pdf>. Luettu: 7.1.2025.

Liitteet

Liite 1. Teemahaastatteluiden kysymysrunko

Teemahaastattelujen kysymysrunko

Alustavat kysymykset

- Mikä on työnkuvasi silloin, kun olet festivaaleilla artistien takatiloissa?
- Miten ymmärrät esteettömyyden käsitteenä?
- Mitä esteettömyys tarkoittaa sinulle?

Teema 1: Esteettömyystekijöiden kartoitus

- 1a. Mitkä fyysiset tekijät voi muodostua haasteeksi takatiloissa, eli mitkä tekijät hidastavat takatiloissa liikkumista, tai työntekoa?
- 1b. Miten takatiloissa pystyy keskittyä tulevaan esitykseen, tai työntekoon?
- 1c. Tulisiko tiloja jotenkin parantaa tämän osalta?

Teema 2: Sosiaalinen kestävyys ja yhdenvertaisuus

- 2a. Mitä turvallisemman tilan periaatteet sinulle tarkoittaa?
- 2b. Muuttavatko ne ennako-odotuksiasi tilan turvallisuudesta?
- 2c. Onko turvallisemman tilan periaatteista hyötyä?
- 2d. Koetko, että takatiloissa kaikille eri käyttäjille on yhdenvertaiset mahdollisuudet suorittaa työnsä, ja oleskella takatiloissa?
- 2e. Onko eri ammattikuntien edustajat erilaisessa asemassa takatiloissa?
- 2f. Onko esimerkiksi ulkomaiset, ja suomalaiset artistiryhmät eri asemassa?

Teema 3: Turvallisuus

- 3a. Millä tavalla käsität turvallisuuden takatiloissa?
- 3b. Mitä kaikkea turvallisuuteen mielestäsi liittyy?
- 3c. Mikä turvallisuuden kannalta takatiloissa on tärkeintä?
- 3d. Minkälaisissa tilanteissa olet kokenut turvattomuutta takatiloissa?
- 3e. Jos kyllä, pystytkö avaamaan tilannetta, mistä se on johtunut?

Teema 4: Viestintä ja saavutettavuus

- 4a. Koetko saavasi tarpeeksi ennakotietoa tulevan festivaalin tiloista, ja toiminnoista?
- 4b. Onko jotain tietoa, mitä erityisesti tarvitset?

Liite 2. Tutkimustiedote

Tutkimustiedote

Opinnäytetyön nimi :

Artistien takatilojen käyttäjälähtöinen esteettömyyden kehittäminen

Opiskelijan nimi ja yhteystiedot:

Päivi Rusula

Sähköposti: paivi.rusula@myy.haaga-helia.fi

Puhelinnumero: +358 4 [REDACTED]

Toimeksiantaja:

Tuska festival Oy

Aineiston keruun tavoite:

Artistitilojen käyttäjien kokemukset, ja vaikutukset työntekoon. Eri ammattikuntien erilaisten tarpeiden hahmottaminen, ja kehitysehdotuksien kerääminen.

Aineiston keruun toteuttamistapa ja vaiheet: Haastattelut toteutetaan Microsoft Teamsin välityksellä, tai vaihtoehtoisesti kasvotusten Tuska festivaalin toimistolla Kaikukadulla.

Osallistuminen kesto: Noin 30 – 45 minuuttia

Etukäteisvalmistautuminen:

Ei vaadi etukäteisvalmistautumista

Osallistumisen hyöty tutkittavalle ja Tuska festivaaleille:

Tutkimuksen tuloksien avulla tehdään kehitysehdotuksia Tuska festivaalin takatilojen esteettömyyden parantamiseksi. Tulokset hyödyttävät myös muita kotimaisia festivaaleja pohtimaan esteettömyyden tarvetta artistien takatiloissa.

Aineiston käsittely, säilytys, luovutustahot ja hävittäminen:

Aineiston käsittelyyn ja analysointiin käytetään Haaga-Helien tarjoamia tallennuspalveluita ja analysointiohjelmia.

Henkilötietojen käsittelytoimien oikeusperusteena on rekisteröidyn suostumus. Henkilötietojen käsittely ja rekisteröidyn oikeudet noudattavat voimassa olevaa EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta) ja voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä.) Aineisto hävitetään viimeistään 15.06.2025.

Rekisterinpitäjä:

Tuska festival Oy

Tuloksista tiedottaminen:

Opinnäytetyöraportti julkaistaan Theseus-verkkopalvelussa.

Lisätiedot:

Päivi Rusula

Sähköposti: [REDACTED]

Puhelinnumero: [REDACTED]

Vapaaehtoisuus ja suostumuksen peruuttaminen:

Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Suostumuksen voi peruuttaa koska tahansa syytä ilmoittamatta, ja esimerkiksi keskeyttää haastattelun niin halutessaan. Suostumuksen voi peruuttaa sähköpostilla, tai puhelimitse.

Huomaa, että jo analysoidusta tutkimustuloksista yhden tutkittavan osuutta ei voida jälkikäteen poistaa.

Edellä mainittu tutkimustiedotteen sisältö kertoo ymmärrettävästi, mitä tutkimus koskee, mitä osallistuminen tarkoittaa, mihin dataa käytetään ja miten sitä säilytetään. Tutkittaville on annettu yhteystiedot ja mahdollisuus esittää kysymyksiä ja saada vastauksia kysymyksiin.